

เรื่องเล่าขลุ่ยซากกาไทย ความภูมิใจในชาติพันธุ์

客家母亲

เรื่องเล่าขานฮากกาไทย ความภูมิใจในชาติพันธุ์

客家母亲

เรื่องเล่ายุทธอากาศไทย

ความภูมิใจในชาติพันธุ์

บรรณาธิการ ศิริเพ็ญ อังสฤษดิ์สุนทร
กุมารี ลากาอักษร

พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม 2562

ผู้พิมพ์ โครงการวิจัย “กระบวนการถ่ายทอดความรู้ภาษา-วัฒนธรรม
ฮากกา จากปราชญ์ฮากกา สู่เยาวชนเพื่อการอนุรักษ์
และสืบทอดภูมิปัญญาอย่างยั่งยืน”

พิสูจน์อักษร นายสุทธิพงษ์ พิธวงษ์

ออกแบบ / รูปเล่ม สุมาลี หาญยศ

พิมพ์ที่ จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด (ฟาสต์บุ๊กส์)

219 ซอยเพชรเกษม 102/2 แขวงบางแคเหนือ

เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160

ได้รับทุนสนับสนุนจาก เงินงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยมหิดล ปี พ.ศ. 2560

เดินตามรอย “นภดล ขวาลกร / กู๋ เค่อ ” ต่อไป

บุรุษคนหนึ่ง

เปิดตัวอย่างทรงงองอาจตั้งแต่ปี 2548 ว่า

เป็น คนฮากกาไทย

เมื่อได้ค้นคว้าสืบหารากเหง้าของคนฮากกา

จากแผ่นดินจีน มาสู่แผ่นดินไทย

จากนั้นจึงได้ เขียน พิมพ์ และเดินทางไปบรรยายทั่วแผ่นดินไทยที่มีคนฮากกาอยู่

และจัดงานสัมมนาและนิทรรศการในมหาวิทยาลัยในไทยและต่างประเทศ

ด้วยทุนทรัพย์ของตัวเอง

ทำให้ คนฮากกาไทยร่วมแผ่นดินไทย

เริ่มมองเห็นตัวเองชัดเจนขึ้น และมั่นใจมากขึ้นเรื่อย ๆ

แต่วันนี้ บุรุษผู้นี้

จากคนฮากกาไทยไปชั่ววันจันทร์

ทำให้คนฮากกาไทยที่ยังมีชีวิตอยู่

รู้สึกซาบซึ้งในสิ่งที่บุรุษผู้นี้ได้เพียรพยายามทำตอนที่ยังมีลมหายใจ

พวกเราต่างบอกกันและกันว่า จักต้องเดินตามรอยเท้าบุรุษผู้นี้

บุรุษผู้มีชื่อ นภดล ซวาลกร หรือ กู๋ เค่อ
พวกเราจะได้ติดตามรอยที่ บุรุษผู้นี้ เคยเดินมาก่อนอย่างแน่นอน

เพราะตระหนักดีว่า

นภดล ซวาลกรหรือ กู๋ เค่อ ไม่ได้รู้เรื่อง ฮากกา มากกว่าใคร
แต่ นภดล ซวาลกร หรือ กู๋ เค่อ ทำเรื่องราวของ ฮากกา มามากกว่าคนอื่น
เพราะ นภดล ซวาลกร หรือ กู๋ เค่อ ภูมิใจที่เป็น คนฮากกา จนไม่อาจนิ่งดูตาย
ได้นั่นเอง.

//////////

ด้วยความเคารพรัก และระลึกถึงเสมอ

วิวัฒน์ โรจนาวรรณ

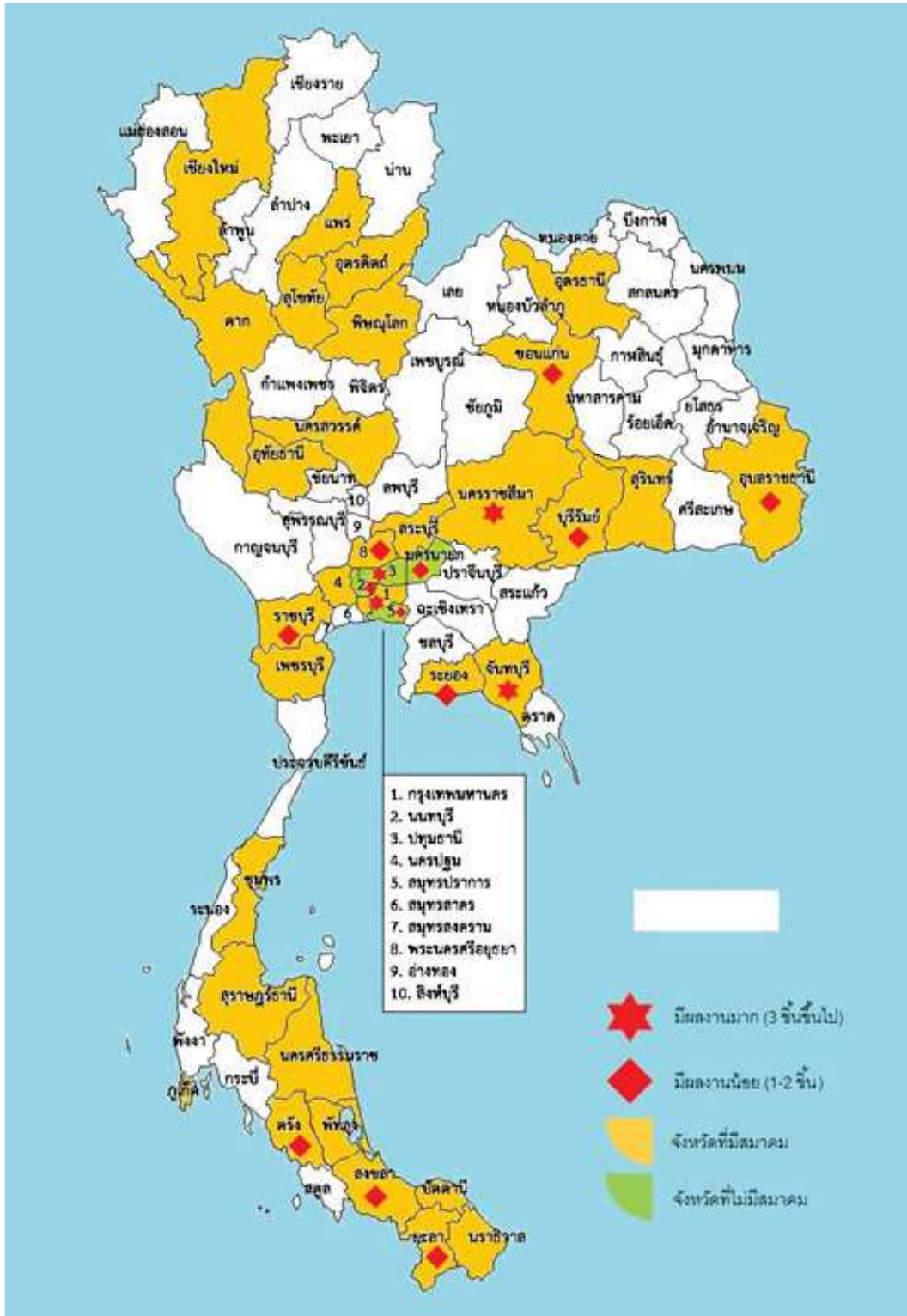
เรื่องเล่ายุทธศาสตร์ไทย ความภูมิใจในชาติพันธุ์

เป็นผลงานส่วนหนึ่งในโครงการวิจัย
“กระบวนการถ่ายทอดความรู้ภาษา-วัฒนธรรมฮากกา
จากปราชญ์ฮากกาสู่เยาวชน เพื่อการอนุรักษ์
และสืบทอดภูมิปัญญาอย่างยั่งยืน”

จัดทำโดย
ทีมวิจัย

แผนที่แสดงการกระจายตัวของสมาคมฮากกาในประเทศไทยและลูกหลานฮากกาที่มีส่วนในการเขียนเรื่องเล่าในเล่มนี้

จุดเริ่มต้นของการสร้างสรรค์ผลงานเรื่องเล่ายุวฮากกาไทย ที่มิวิจัยหวังว่าในอนาคตจะสามารถเพิ่มจำนวนผู้เขียนเรื่องเล่าครอบคลุมทั่วประเทศไทยหรืออย่างน้อยก็เป็นจังหวัดที่มีสมาคมฮากกา

คำนิยม

อักษรที่บันทึกผ่านบทความเล่มนี้ ถูกถ่ายทอดจากความทรงจำ และเรื่องเล่าชาวฮากกาในสังคมไทย หนังสือเล่มนี้ เปรียบเสมือนความในใจ ที่กลั่นออกมาจากหยาดเหงื่อเลือดเนื้อลูกหลานชาวฮากกาและเครือญาติ แม้เป็นถ้อยคำที่เรียบง่ายไม่ซับซ้อน แต่สะท้อนกันบึงจิตวิญญาณของชาวจีนแคะในประเทศไทย

ด้วยคำสอน ทักษะที่ฝากไว้ในแต่ละบทความ มีทั้งชื่อบ้านถิ่นกำเนิด คำเรียกสรรพนามแทนตัวของจีนแคะ ที่ฝากสຸ້มเสียงในคนรุ่นหลังได้แกะรอยชวนให้สับสน หลายบทช่วยไขข้อสงสัย มีทั้งกระบวนการตามหาญาติ ลำดับศักดิ์ของตระกูล พออ่านแล้วได้คำตอบ ขบคิดต่อว่าจีนแคะมีอะไรเหมือนและแตกต่างอย่างไรกับจีนถิ่นอื่นในสังคมไทย

บทความแต่ละบทจึงอุดมไปด้วยความหลากหลาย ทั้งเรื่องของความผูกพัน ความรัก แรงบันดาลใจ ที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ การเล่าเรื่องในครอบครัวผ่านประวัติศาสตร์ชีวิตของคนรุ่นก่อน รวมไปถึงลูกหลานฮากกาในปัจจุบัน เรื่องเล่าเหล่านี้เป็นเหมือนภาพสะท้อน ช่วยให้คนรุ่นหลังได้ทบทวนถึงคุณค่าและพลังทางวัฒนธรรม โดยมีกลไกสำคัญในการแสดงความกตัญญูต่อบรรพชน คำสรรพนามเรียกญาติ และตำรับอาหารจีนแคะ เป็นตัวเชื่อมรอยที่ช่วยบ่งบอกลักษณะร่วมของพื้นที่การดำรงอยู่ทางวัฒนธรรมฮากกา

หนังสือเล่มนี้มีจุดมุ่งหมายช่วยขยายความเข้าใจ ความเป็นจีนถิ่น แต่ก็ไม่ได้จำกัดเฉพาะเรื่องในมุมมองของคนฮากกา ทั้งนี้บางบทความยังมีข้อเขียนของสะใภ้ฮากกา ซึ่งเป็นลูกหลานจีนถิ่นอื่นแต่เข้ามาอยู่ในครอบครัวสามีซึ่งเป็นชาวฮากกา ทำให้เห็นการประสานพลัง และการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนของสังคม มีทั้งหน่วยงานสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล สมาคมจีนถิ่นฮากกาทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมไปถึงกัลยาณมิตรของชาวฮากกา ซึ่งล้วนมีส่วนร่วมในการสืบสานคนรุ่นใหม่ผ่านเครือข่ายฮากกาในปัจจุบัน

ทั้งนี้มีต้นทุนวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งนอกจาก ภาษาจีนถิ่นฮากกาเป็น ตัวต่อ และมีอาหารฮากกาซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ ยังมีขนบประเพณีในรอบปี

ซึ่งเป็นกลไกขับเคลื่อนวงจรวัฒนธรรมจีนถิ่น และมีองค์กร สมาคมฮากกา ในแต่ละจังหวัดช่วยประสานพื้นที่ผลิตซ้ำความร่วมมือระหว่างวัฒนธรรมจีนถิ่น ในไทยและจีนแผ่นดินใหญ่ สายใยเหล่านี้กลายเป็นสายพานช่วยส่งมอบ ความผูกพันทั้งเรื่องเล่า ความทรงจำ บุคคลสำคัญชาวฮากกาในประวัติศาสตร์ รวมไปถึง รูปภาพผู้อาวุโส ผู้ก่อตั้งสมาคมฮากกาในประเทศไทย ช่วยทำให้เห็นความสามัคคี ของคนในแต่ละรุ่น ที่สืบทอดความภาคภูมิใจชาวจีนถิ่นฮากกาในอดีตถึงปัจจุบัน โดยมีสื่อโลกออนไลน์เว็บไซต์ฮากกาในประเทศไทย ช่วยให้คนรุ่นใหม่เข้าถึงข้อมูล ความเป็นมาบรรพบุรุษของตน

เรื่องเล่า ความทรงจำ เสียงของคนเล็ก ๆ ในแต่ละบทความ เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญยิ่งที่ช่วยบันทึกประวัติศาสตร์ชีวิตของลูกหลานชาวฮากกา ในสังคมไทย และบางทีความตายของคนในครอบครัวของเขาเหล่านั้น ได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของการค้นหา เรียบรู้ “ความเป็นฮากกา” ลมหายใจของหนึ่งชีวิต ที่รวยรินหมดลม กลับเป็นพลังจุดไฟแห่งความรัก รู้ เสาะหาความเป็นฮากกา ในคนรุ่นต่อมา การจุดติดไฟของความสว่างเหล่านี้ช่วยส่องทางต่อให้คนรุ่นใหม่ ที่รักการแสวงหามีกำลังใจเดินหน้าต่อไป

ขอแสดงความชื่นชมต่อ ต่อผู้เขียนทุกท่าน รวมไปถึงความพยายาม ของเครือข่ายผู้สืบสานวัฒนธรรมจีนถิ่นฮากกา เรื่องเล่าเร้าพลังเหล่านี้ ช่วยปลุก พลังขับเคลื่อนชุมชนฮากกาในสังคมไทย ช่วยบอกเล่าคุณค่าความเป็นฮากกา ผ่านเกร็ดความทรงจำ และช่วยเพาะบ่มเมล็ดพันธุ์ หน่อของการเปลี่ยนแปลง ผ่านบันทึกอักษรของลูกหลานฮากกา เมล็ดพันธุ์ทางวัฒนธรรม ที่ออกต่อจึงมีครบ ทั้งความดี ความงาม ความหวัง เป็นพลังสร้างสรรค์ในการเรียนรู้สืบสาน ความเป็นจีนถิ่นฮากกาและเป็นตัวอย่างของการประสานความร่วมมือจีนถิ่น ต่าง ๆ ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

ชูศักดิ์ สุวิมลเสถียร
28 กุมภาพันธ์ 2562

คำนิยาม

การที่สิ่งใดจะมีความยั่งยืน ย่อมต้องมีผู้สืบทอด วัฒนธรรมและภาษา ก็เช่นเดียวกัน “เรื่องเล่ายุวฮากกาไทย ความภูมิใจในชาติพันธุ์” ซึ่งรวมเรื่องเล่าของยุวฮากกาและปราชญ์ฮากกา เป็นตัวอย่างหนึ่งของการสืบทอดวัฒนธรรมและภาษาฮากกา “โหง” “อาปา” “อาแม่” “อาทึง” “อาผ่อ” “อากอ” “อาคิ้ว” “อาซุก” คือ ตัวอย่างของภาษาที่ใช้เรียกคนในครอบครัวชาวฮากกา “ถูโหลว” “เจียดกวงกวง” “ซุกผู้” “หยุกเหิงยั้น” “เช่าหยก” คือ ตัวอย่างของวัฒนธรรมหรือตัวอย่างของสัญลักษณ์ที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมของชาวฮากกา การรวมตัวกันเป็นสมาคม การมีกิจกรรมให้ทำร่วมกันของสมาชิกภายในสมาคม และการเชื่อมโยงระหว่างสมาคมทั้งในและต่างประเทศสะท้อนถึงวิธีการหนึ่งที่สานต่อให้วัฒนธรรมและภาษาฮากกามีความยั่งยืน ความรู้สึกที่ว่า “คนฮากกา ไม่ว่าจะมาจากที่ใด ใช้แซ่อะไร ขอให้รู้ว่าเป็นคนฮากกา เราคือพี่น้องกัน” ความภูมิใจในชาติพันธุ์ฮากกา การเปิดใจในการเรียนรู้วัฒนธรรมฮากกา เฉกเช่น สะไ้ของชาวฮากกา และการที่ลูกหลานผู้ซึ่งเกิดต่างยุคกับ อาปา อาแม่ เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด คือ อีกตัวอย่างหนึ่งของการสานต่อให้วัฒนธรรมและภาษาฮากกามีความยั่งยืน “เรื่องเล่ายุวฮากกาไทย ความภูมิใจในชาติพันธุ์” ถือได้ว่าเป็นมรดกล้ำค่าชิ้นหนึ่งของชาวฮากกาและของชาวไทยผู้ที่สนใจในวัฒนธรรมและภาษาฮากกา และถือได้ว่าเป็นเมล็ดพันธุ์ฮากกาที่ควรค่าแก่การศึกษาและนำไปสานต่อเพื่อให้วัฒนธรรมและภาษาฮากกาอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

ผศ.ดร.ชาญยศ ปลื้มปิติวิริยะเวช

อาจารย์ประจำคณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

มหาวิทยาลัยมหิดล

老一辈泰国客家人为维护和传承客家语言文化做出了不懈努力，然而客家人的优良传统如何在下一代中延续下去，怎样使得对客家这一概念已经模糊和淡漠的年轻一代重新产生对客家的认同感和自豪感，并能通过他们将客家的优良传统一代代传承下去，不至于在这样一个信息化全球化的社会里分解以至于消失？这是一个不可回避的问题。

为此，玛希隆大学亚洲语言文化研究所联合泰国客家青年做了一件划时代的大事。来自四面八方的泰国客家人，老中青三代济济一堂，为了客家文化的传承，进行了多次集体交流、探讨、汇报，并记录下了一篇篇可贵的传世作品，这在泰国对客家传统的延续起了不可估量的作用。

而在这一篇篇文章的字里行间，我们也可以清晰地看到凸现出来的客家精神。随着社会的变化和时间的推移，客家的语言和一些传统习俗，可能不可避免地消失掉，因此不得不用一些科技手段进行记录和保存，然而客家人在与自然与命运的搏斗中升华出来的客家精神，将永存于人间。因为客家精神，不仅是客家人的精神财富，也不仅是全中国人民的精神财富，而是全人类的精神财富！

คำนิยม

ชนรุ่นก่อนของชาวฮากกาในประเทศไทยไม่เคยละความพยายามที่จะอนุรักษ์ไว้ซึ่งภาษาวัฒนธรรมฮากกาที่สั่งสมมา แต่จะทำอย่างไรที่จะทำให้ประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามของฮากกาสามารถสืบทอดส่งต่อไปและทำให้ชาวฮากการุ่นใหม่ที่ไม่ซึมซับและเพิกเฉยต่อวัฒนธรรมของชาวฮากกา นั้นได้ตระหนักรู้และเข้าใจตัวตนเป็นส่วนหนึ่งของชาติพันธุ์ฮากกา และเกิดความภูมิใจ จะทำอย่างไรให้ประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามของชาวฮากกา สืบสานส่งต่อไปยังรุ่นสู่รุ่น โดยไม่สูญหายไป ในสภาพการเปลี่ยนแปลงด้วยโลกเทคโนโลยีสารสนเทศและโลกาภิวัตน์ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นโจทย์ที่ต้องค้นหาคำตอบ

ในการนี้ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับยุวฮากกาประเทศไทย ได้ร่วมกันจัดทำโครงการสำคัญโครงการหนึ่ง ที่ถือเป็นตัวบ่งชี้ในการเปลี่ยนยุคแห่งการถ่ายทอดภาษาวัฒนธรรมฮากกา ในประเทศไทย คนฮากกาในประเทศไทยที่มาจากทุกสารทิศ ทั้งคนในวัยอาวุโส คนวัยกลางคน และรุ่นใหม่ รวมอยู่ด้วยกันเพื่อสืบสานวัฒนธรรมฮากกา โดยผ่านกระบวนการการแลกเปลี่ยน เสวนา และถ่ายทอดข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างกัน ทั้งนี้ข้อมูลต่าง ๆ ได้ถูกบันทึกไว้เป็นบทความ โดยมีสาระปรากฏในหนังสือเล่มนี้ ซึ่งถือว่ามีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และจักเป็นประโยชน์ยิ่งใหญ่มากที่ไม่อาจประเมินค่าได้ในภายภาคหน้า ในการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของฮากกา

และจากบทความในหนังสือเล่มนี้ที่ผมได้อ่านมา สามารถมองเห็นถึงจิตวิญญาณแห่งฮากกาที่แสดงออกมาอย่างเห็นได้ชัด ตามกาลเวลาและสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ภาษาและประเพณีวัฒนธรรมส่วนหนึ่งอาจต้องสูญหายไป จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการทางเทคโนโลยีเพื่อบันทึกและเก็บรักษาไว้ หากแต่จิตวิญญาณแห่งฮากกาที่เกิดจากการต่อสู้กับชะตากรรมและธรรมชาตินั้น จะอยู่ตลอดกาลกับมนุษย์เรา เพราะจิตวิญญาณแห่งฮากกา ไม่เพียงแต่เป็นสมบัติของฮากกา และไม่เพียงแต่เป็นสมบัติของชาวจีนทั้งปวง แต่เป็นสมบัติแห่งมนุษยชาติ

อ.ไต้ หยาง

คำนำ

โครงการ “กระบวนการถ่ายทอดความรู้ภาษา-วัฒนธรรมฮากกาจากปราชญ์ฮากกาสู่เยาวชน เพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาอย่างยั่งยืน” ได้รับงบประมาณสนับสนุนการวิจัยจาก งบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยมหิดล ปี พ.ศ. 2560 และนักวิจัยจากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล มีระยะเวลา 1 ปี แต่ด้วยอุปสรรคบางประการในระหว่างดำเนินโครงการวิจัย จึงทำให้โครงการนี้เกิดความล่าช้า โครงการนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทดลองค้นหาวิธีการ กระบวนการเพื่อให้กลุ่มเยาวชนและคนวัยทำงานของชาวฮากการ่วมสืบค้นองค์ความรู้และบันทึก เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ และเพื่อลูกหลานของตนเอง รวมทั้งต้องการให้เยาวชนเชื้อสายฮากกาเกิดความตระหนักรู้ในคุณค่าของรากเหง้าบรรพชน เกิดความรักสามัคคี ความกตัญญู และต้องการธำรงรักษาภูมิปัญญาเหล่านั้นสู่รุ่นต่อไปมิให้สูญหาย เพื่อคงความหลากหลายในสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม

หนังสือรวมเรื่องเล่าฮากกาไทย ความภูมิใจในชาติพันธุ์ เล่มนี้ อาจนับเป็นเล่มที่ 2 ต่อจากหนังสือรวบรวมบทความจากชาวฮากกาออนไลน์ เพราะเป็นโครงการวิจัยที่เชื่อมโยงจากโครงการที่ผ่านมา คือโครงการพลังภาษาและวัฒนธรรมในการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาอย่างยั่งยืน ผ่านชุมชนออนไลน์: กรณีศึกษา กลุ่มจีนฮากกา ที่เคยตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2557 แต่เล่มนี้จะเน้นที่กลุ่มฮากกา โดยเขียนเรื่องที่ยากเล่าให้คนอื่นได้รับทราบ

เนื้อหาแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วยตอนที่หนึ่ง เป็นเรื่องเล่าจากผู้อาวุโส ที่ได้รับเชิญมาในการจัดประชุมสองครั้ง โดยการถอดเทป และตอนที่สองเป็นเรื่องเล่าจากฮากกาไทย ที่ได้เข้าร่วมประชุม เนื้อหาสั้นบ้าง ยาวบ้าง แต่ส่วนใหญ่จะสั้น เนื่องจากคนส่วนใหญ่จะไม่ชอบเขียน แต่จะถนัดพูดหรือเล่าปากเปล่ามากกว่า แต่ด้วยความพยายามในการกระตุ้นให้เขียน และเล่าแล้วถอดความจนได้จำนวนเรื่องเล่าถึง 33 เรื่อง นับว่าเป็นความภูมิใจอย่างยิ่ง

ทีมวิจััยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อลูกหลาน
ชาวฮากกา หรือซำกกง รวมถึงผู้ทีสนใจทั่วไปไม่มากก็น้อย หากมีสิ่งใดผิดพลาด
ไปทีมวิจััยขอน้อมรับคำติชม เพื่อพัฒนาในครั้งต่อ ๆ ไป ให้ดียิ่งขึ้น

ขอน้อมคารวะ

ทีมวิจััย

มีนาคม 2562

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ตอนที่ 1 เรื่องเล่าจากผู้อาวุโส _____	
เฮวซาง ฮากกาหังน เซียมลือ ฮากกาหังน	1
การเขียนเรื่องเล่าไม่ยากอย่างที่คิด เขียนอย่างไรให้น่าติดตาม	5
คำกล่าวเปิดประชุมการประกวดผลงานยุวฮากกา	18
โครงการในอนาคตที่จะสืบสานความเป็นฮากกาเป็นอย่างไรบ้าง	23
การพูดคุยในหัวข้อ “ภาษาฮากกาถิ่นต่าง ๆ ในประเทศจีน และหมู่บ้านตามแซ่”	28
The story of my Hakka’s Family	38
ตอนที่ 2 เรื่องเล่าจากยุวฮากกา _____	
ดุซฎึบัณฑิตกับความเป็นฮากกา	51
แรงบันดาลใจในการสืบสานภาษาและวัฒนธรรมฮากกา	59
ฉัน กับ ความเป็นฮากกา	83
แรงบันดาลใจที่จะสืบสานภาษาและวัฒนธรรมฮากกา	94
ของยุวชนฮากกาในประเทศไทย	
ความเป็นจีนฮากกาของผม	99
เรื่องเล่าความประทับใจและแรงบันดาลใจ	106
ในการเข้าร่วมชมรมยุวฮากกา	
สะใภ้ฮากกา กับความประทับใจ	113
การอนุรักษ์อารยธรรมของชาวฮากกา ผ่านการสืบสานยุวชน	118
สะใภ้ฮากกาปากช่อง	123
หนังสือ “คือฮากกา คือจีนแคะ”	126
หนังสือเล่มที่ปลูกให้ คนฮากกาไทยอย่างผม ตื่นจากหลับไหล	

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
แรงบันดาลใจเรื่องเล่าฮากกา	130
อีกหนึ่งมุมมองของฮากการุ่นใหม่	134
ความภูมิใจ...ในชาติพันธุ์ ฮากกา	136
แรงบันดาลใจที่จะสืบสานภาษาวัฒนธรรมฮากกา ของยุวชนฮากกาในประเทศไทย	140
ตามหา รากเหง้า ผ่านอาหาร	143
ยุวฮากกา อุบลราชธานี	146
ผมเคยเป็นเด็กเล็ก ๆ ในสมาคมไท่ปู้	149
เมื่อได้มาพบปะพี - น้องยุวชนฮากกา	152
อยากเห็นยุวชนฮากการวมตัวกัน	157
อนุรักษ์อารยธรรมของชาวฮากกาผ่านการสืบสานยุวชน	159
ธุรกิจของอาป้าผม	164
ความทรงจำที่ดีที่สุดของฉันเมื่อฉันได้เติบโต ในชุมชนฮากกาแห่งนี้..กม.4...	165
ประวัติ ห้องสมุด ในสมาคมฮากกาแห่งประเทศไทย	167
เรื่องเล่าสุดประทับใจของไห่งจากอากุง	169
ครอบครัวของฉันเป็นคนจีนแคะ	172
การเรียกสิ่งของไหว้บรรพชนและสิ่งศักดิ์สิทธิ์	175
ในสำเนียงจีนฮากกาพร้อมภาพประกอบ	
อาหารคาว หวาน จัดไหว้ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละถิ่นฐาน	179
ภาคผนวก	182

01

ตอนที่

เรื่องเล่าจากผู้อาวุโส

ส่วนนี้ เนื้อหารวมรวบจากการบรรยายจากผู้อาวุโสรับเชิญให้เป็นวิทยากร
ในการจัดประชุม 2 ครั้ง

ครั้งที่ 1 วันที่ 16 - 17 สิงหาคม 2562

ครั้งที่ 2 วันที่ 21 - 22 ธันวาคม 2562

และถอดเนื้อหาโดย น.ส. กุมารี ลาภอาภรณ์ ผู้ร่วมวิจัยในโครงการนี้

เฮวซาง ฮากกาหงัน เขียมลื้อ ฮากกาหงัน

คุณชัยพร กิจตระกูลรัตน์

นายกสมาคมฮากกาจันทบุรี

สวัสดียามเช้าที่มหาวิทยาลัยมหิดลแห่งนี้กับยูวฮากกาของประเทศไทย วันนี้ได้รับเกียรติให้มาเล่าความในใจของการก่อตั้งสมาคมฮากกาจันทบุรี เพื่อจุดประกายความคิดของยูวฮากกาส่วนหนึ่ง ที่อยู่ในห้องนี้ นะครับ

ผมขออนุญาตเล่าย้อนไปถึงคนรุ่นเก่า รุ่นอาลุง อาม่า รุ่นอาเตี้ย อามี่ ของชาวฮากกาจันทบุรี จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดติดชายแดนเขมร มีคนไทยเชื้อสายจีน โดยเฉพาะชาวจีนแต้จิ๋ว มีประมาณ 70 – 80 % ซึ่งจังหวัดจันทบุรี มีองค์กรเกี่ยวกับสมาคมตระกูลแซ่ องค์กรการกุศล มูลนิธิต่าง ๆ เหมือนกับหลาย ๆ จังหวัด กรรมการผู้ก่อตั้งองค์กรเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อสายแต้จิ๋ว ส่วนบรรพบุรุษของเราซึ่งเป็นคนฮากกา ก็มีบางท่านเป็นคณะกรรมการ เป็นสมาชิก เป็นรองประธานอยู่ในสมาคมนั้น ๆ

เรื่องการคิด การรวมตัวกันเป็นสมาคมฮากกามีมาช้านานแล้ว แต่ได้รับคำบอกเล่าจากคนรุ่นเก่าว่า **“เราเป็นคนส่วนน้อย แต่เราก็อยากมี อยากทำ อยากก่อตั้งสมาคมฮากกา”** มีแต่ความฝัน ความคิด ของรุ่นอาลุง อาม่า จนมาถึงรุ่นอาเตี้ย อามี่ จนกระทั่งเมื่อประมาณ 13 – 14 ปีที่แล้ว คนฮากกาจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดระยองหลายท่าน ได้เป็นสมาชิกสมาคมฮากกาในกรุงเทพฯ ซึ่งคนเหล่านี้ได้มีความสนใจและรวมตัวกัน เริ่มผลักดันและทำให้คนในกลุ่มรักใคร่กลมเกลียว สามัคคี ไปพบปะบุคคลที่เป็นสมาชิกฮากกา ไปร่วมงานกับสมาคมฮากกาประมาณ 2 – 3 ครั้ง ก่อนที่จะเริ่มจดทะเบียนก่อตั้งเป็นสมาคมฮากกา

ความเป็นสมาคมฮากกาจันทบุรีก็ค่อย ๆ เกิดขึ้น ตัวผมเองก็ได้เข้ามาศึกษา และได้ซึมซับความเป็นชาติพันธุ์ฮากกาอย่างจริงจัง ประมาณ 7 – 8 ปีที่ผ่านมา สิ่งต่าง ๆ ที่เราได้พบเห็น ไปภูโหลว ประเทศจีน ไปพบปะผู้ใหญ่ในงานมิตรสัมพันธ์

พูดคุยกับบุคคลสำคัญ ๆ หลายท่านซึ่งมีความรู้ เช่น คุณนภดล ชวาลกร¹ ก็ทำให้ผมเกิดความซึมซับ และรู้สึกภูมิใจในชาติพันธุ์ความเป็นฮากกาของตนเอง

เคยมีคนถามผมว่า **“ทำสมาธิฮากกาแล้วได้อะไร”** คำถามนี้ต้องย้อนไปดูคนเชื้อสายจีน มีความเป็นเอกลักษณ์ ทั้งในเรื่องการค้า หรือการดิ้นรนต่อสู้ จนปัจจุบันเราเห็นคนจากเมืองจีนที่เข้ามาเมืองไทย คนพวกนี้มีลักษณะดิ้นรนเอาตัวรอด ทำอะไรจริงจัง เป็นจิตวิญญาณของคนจีน ซึ่งผมเองได้เห็นความลำบากของบรรพบุรุษ สิ่งเหล่านี้เป็นภูมิคุ้มกัน เป็นวัคซีนทำให้เราเข้มแข็ง ต่อสู้อย่างไม่หยุดยั้ง จิตใต้สำนึกนี้ทำให้ตนเองเกิดความภาคภูมิใจมากมาย เพราะว่าผมมีพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย เป็นชาวฮากกา มันเป็นเรื่องที่หล่อหลอมอยู่ในตัวเรา และความภาคภูมิใจนี้ก็จะสืบทอดไปยังรุ่นลูก รุ่นหลานต่อไปในอนาคต

ปัจจุบันสมาธิฮากกาจังหวัดจันทบุรีก่อตั้งมาประมาณ 9 ปีแล้ว ผมเป็นนายกสมาธิก่อตั้งตั้งแต่ปีแรก จนกระทั่งตอนนี้ เพราะว่ายังมีอีกหลายอย่างที่ยากทำมากมาย เพื่อให้คนทั่วไปรู้จักว่าความเป็นเชื้อสายฮากกาของเรา มันยิ่งใหญ่แค่ไหน

สมาธิฮากกาจันทบุรี มีสมาชิกฮากกา 300 กว่าครอบครัว เรามีจัดประชุมทุกวันที 8 ของเดือน เราใช้โรงแรมเป็นสถานที่ในการประชุม มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมตั้งแต่ 70 – 100 กว่าคน นั่นแสดงให้เห็นว่าพวกเรายังภูมิใจและรักในความเป็นฮากกา เป็นสิ่งที่ผมยังรำลึกเสมอว่า การจัดประชุมทุกครั้งทำให้สมาชิกได้มารวมกัน กินข้าวด้วยกัน มาด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นชาติพันธุ์ ผมเข้าใจว่าทุกคนเกิดความภาคภูมิใจด้วยเหตุผลที่ว่า ชาติพันธุ์ฮากกาในประเทศไทยต่างคนต่างเข้าใจว่าเราเป็นคนจีน และยังมีเชื้อสายจีนที่ไม่ใช่คนฮากกาที่มีมากมายกว่าคนฮากกา คนฮากกาไปพบเจอกันที่ไหน ถ้ารู้ว่าเป็นคนฮากกาด้วยกันจะมีความรู้สึกพิเศษ หรือรู้สึกเหมือนเป็นญาติกันเกิดขึ้นทันที

ความรู้สึกภาคภูมิใจมันเกิดจาก เรารู้เรื่องราวความเป็นฮากกาในประเทศไทยทำไมต้องไปอยู่ในซอกเขา ในที่กันดาร สิ่งเหล่านี้มันบ่งบอกไปหมดถึงเรื่องราวต่าง ๆ

---

¹ ผู้อำนวยการศูนย์ฮากกาศึกษา กรุงเทพฯ ฯ เสียชีวิตเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2561

ทำให้เป็นเราจนถึงทุกวันนี้ นั่นคือสิ่งที่พวกเราภูมิใจในความเป็นฮากกาของเรา ซึ่งมันยิ่งใหญ่จนไม่สามารถจะกลั่นกรองออกมาเป็นคำพูดได้

ส่วนเรื่องยุวชนฮากกาก็มีมานานแล้วแต่ที่ผ่านมามีเหมือนยังไม่มีตัวตน เมื่อมีการจัดประชุมมิตรสัมพันธ์ 2 ปี ต่อ 1 ครั้ง มีการประชุมผู้นำ ประชุมสตรีฮากกา และประชุมยุวฮากกา แต่ยังไม่เห็นอะไรเป็นรูปธรรม

ก่อนหน้านี้ผมเข้าใจว่ายุวฮากกา เป็นลูกหลานของคนฮากกา ที่พ่อแม่ชักชวนให้ไปเข้าร่วม ส่วนมากจะไปแต่ตัวแต่ใจไม่ไป จนกระทั่งสมาคมฮากกาแห่งประเทศไทยส่งยุวฮากกา จำนวน 16 คน ไปศึกษาดูงานที่หลงหนาน ประเทศจีน เพื่อศึกษาเกี่ยวกับเรื่องชาติพันธุ์ฮากกา ผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อคนเหล่านี้กลับมา ก็ได้มาเล่าให้ฟังว่าประเทศจีนให้ความสำคัญกับเรื่องราวของคนฮากกาอย่างไร ความยิ่งใหญ่ของคนฮากกา หรือประวัติศาสตร์ของคนฮากกาเป็นอย่างไร ทำให้คนเหล่านี้เปลี่ยนความคิด จากเดิมรู้แค่พ่อแม่ตัวเองเป็นคนฮากกา ก็ไม่ได้รู้สึกว่ามันพิเศษหรือสำคัญมากมาย แต่เมื่อไปประเทศจีนกลับมา ทำให้เกิดความรู้สึกอยากจะเรียนรู้ หรืออยากจะทำบางอย่างนี้ต่อ มีการคุยกันหลายรอบ จนผมรู้สึกว่าจะต้องช่วยพวกเขาทำอะไรบ้าง

ผมรับอาสาว่าจะผลักดันเรื่องยุวฮากกา แล้วเอื้อเพื่อสถานที่ในการจัดกิจกรรมร่วมกัน ทำสิ่งที่เขาต้องการให้มันเกิด โดยผมจะให้พวกเขาคิดเอง ทำเอง เพราะสมัยนี้ยุวฮากกาไม่ทำงานแบบผู้ใหญ่ คือการทำงานของผู้ใหญ่จะต้องมาเจอกัน ต้องมากินข้าวกัน ปีหนึ่งเจอกันเพียงไม่กี่ครั้ง แต่ปัจจุบันทุกคนใช้โซเชียลในการติดต่อสื่อสาร ทำให้มีความเป็นไปได้ และมีความเข้มข้น

ที่ผ่านมามีการจัดประชุมยุวฮากกาแห่งประเทศไทยที่เยาวราช ทำให้ผู้ใหญ่ในสมาคมฮากกาแห่งประเทศไทย เกิดความรู้สึกคาดไม่ถึงว่าจะเห็นความเอาใจจริงเอาใจของยุวฮากกา ซึ่งตอนนี้ได้เกิดขึ้นแล้วและมีตัวตนจริง ๆ นี่คือนั่นสิ่งที่ภาคภูมิใจ

ผมคาดหวังไปไกลกว่านี้ ยุวชนฮากการุ่นนี้จะมีบทบาทมากในอนาคต จะเป็นผู้ที่สามารถขับเคลื่อนความเป็นฮากกาให้เจริญก้าวหน้า ทั้งเรื่องวัฒนธรรม

เรื่องอาหาร หรือเรื่องธุรกิจต่าง ๆ ยุวฮากกาจะเป็นตัวต่อหรือจิ๊กซอ ส่วนผู้ใหญ่ก็สมควรอยู่ในวัยพักผ่อน รำลึกถึงเรื่องราวเก่า ๆ มาพบปะ มาคุยกัน ได้สอนเด็กรุ่นหลัง สิ่งที่ผมเล่ามาคือสิ่งที่ผมสัมผัสได้ แล้วมีความภาคภูมิใจในความเป็นฮากกาของเรา

“การเขียนเรื่องเล่าไม่ยากอย่างที่คิด เขียนอย่างไรให้นำติดตาม”

คุณชำนาญ พิเชษฐพันธ์

คุณชำนาญ พิเชษฐพันธ์

ขอบคุณที่ให้โอกาสได้มาพูด มาเล่า เราารู้สึกว่าหลัง ๆ เราได้ให้ความสนใจกับความเป็นฮากกา ได้มีโอกาสเข้ามาร่วมกิจกรรมของชาวฮากกาที่รู้สึกดีใจ ต้องขอขอบคุณอาจารย์ศิริเพ็ญ ที่ให้โอกาส

ที่นี้ถามว่ามีแรงบันดาลใจอะไรที่เขียนหนังสือเรื่อง “คนแคระ (ไม่แคระ) ฮากกาหิ่ง” ความจริงเขียนหนังสือไว้สองเล่ม พี่ชายผมที่อยู่ปากช่อง เขาร่วมกิจกรรมของสมาคมฮากกาที่ปากช่อง แล้วก็มาชวนผม ตอนนั้นผมไม่ค่อยตื่นเต้นเกี่ยวกับกิจกรรมของฮากกา ต่อมาเมื่ออาจารย์วรศักดิ์ ที่เขียนหนังสือเกี่ยวกับชาวฮากกา พี่ชายผมได้หนังสือเล่มนี้มา อ่านแล้วบอกที่น่าสนใจนะ แต่ผมก็ยังไม่ได้มีโอกาสอ่าน จนกระทั่งอาจารย์วรศักดิ์ พิมพ์เพิ่มจึงได้อ่าน เมื่ออ่านแล้วก็รู้สึกว่าการอ่านฮากกานั้นน่าสนใจมากเลย

ผมเขียนหนังสือมาหลายเล่มแล้ว เขียนบทความลงมติชน กรุงเทพธุรกิจ เทคโนโลยีชาวบ้าน ฯลฯ ผมเขียนมาก่อนนานเป็นสิบปี พี่ชายก็บอกที่น่าจะเขียนสักเล่มนะ ผมก็บอกที่น่าสนใจนะ เพราะว่ามันมีแรงกระตุ้น มีแรงบันดาลใจจากการอ่านหนังสือของอาจารย์วรศักดิ์ แล้วก็หนังสือ **“รวบรวมบทความจากชาวฮากกาออนไลน์”²** ของอาจารย์ศิริเพ็ญรวบรวมด้วย รวมทั้งเว็บไซต์ hakkapeople.com เมื่อได้อ่านแล้วก็คิดว่ามันเป็นเรื่องที่เราควรจะรู้ในฐานะที่เราเป็นฮากกา ทำให้ผมได้มีโอกาสศึกษาเพิ่มเติม ผมเป็นคนนิสัยที่อ่านเจออะไรแล้วก็เก็บรวบรวมไว้ โดยพิมพ์ย่อไว้ในคอมพิวเตอร์ แล้วผมก็คิดว่าจะเก็บไว้ทำไม ผมก็ตีพิมพ์ พี่ชายก็ให้พิมพ์อยู่แล้ว เพราะพี่ชายก็มีโรงพิมพ์

² ศิริเพ็ญ อังสิทธิ์พูนพร. (2557). หนังสือรวบรวมบทความจากชาวฮากกาออนไลน์ เกิดขึ้นภายใต้การดำเนินงานโครงการวิจัย “พลังภาษาและวัฒนธรรมในการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาอย่างยั่งยืนผ่านชุมชนออนไลน์ : กรณีศึกษากลุ่มจีนฮากกา”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ตอนที่คิดจะพิมพ์หนังสือ มีหลายคนเป็นแรงผลักดัน ทั้งพี่ชาย พี่สาว ก็เริ่มเชียร์ให้เขียนหนังสือ พร้อมกับออกทุนให้ ข้อมูลที่เรามีก็คิดว่าไม่น่าจะเก็บไว้คนเดียว ก็เลยทำเป็นหนังสือแจก เพื่อให้ข้อมูลขยายออกไป แล้วก็ไม่ต้องกังวลลิขสิทธิ์อะไร เพราะเป็นข้อมูลที่เราอยากเผยแพร่

พอเขียนหนังสือเล่มแรก ชื่อว่า “คนแคะ ไม่แคระ (ฮากกาหงั้น)” เราก็อยากหาคำตอบให้ตัวเองว่าเราเป็นคนแคะ แล้วคนแคะมีประวัติศาสตร์ที่มาที่ไปอย่างไร เราลูกหลานคนแคะแต่เราไม่รู้จักคนแคะ ผมเคยไปสิงคโปร์ แล้วคุยกับแท็กซี เขาถามว่า ผมเป็นชาติพันธุ์อะไร ผมบอกว่าเป็นคนแคะ เขาบอกไม่รู้จัก คุยไปคุยมาต้อง “ฮากกาหงั้น” ถึงจะรู้จัก อ้อ.. ผมเป็นคนฮากกาเหรอ แล้วพอไปเห็นสมาคมก็ไม่ใช้กลุ่มคนน้อย ๆ นะ พอเขียนหนังสือเล่มแรกแล้วก็รู้สึกว่ายังมีอะไรที่ค้างคาอยู่ในใจเยอะ

ทำไมคนแคะไปอยู่ต่างประเทศเยอะ ผมก็ว่าคนกลุ่มนี้มีไม่น้อยนะ ราชบุรี กาญจนบุรี เชียงใหม่ ภูเก็ต ใหญ่มาหลายนะ ทำไมเขามากันมากมาย มันมีอะไรหรือเปล่า คนแคะมีนิสัยใจคออย่างไร มีอาหารการกินอย่างไร คนแคะอยู่กันอย่างไร ยิ่งน่าสนใจ ทำไมคนแคะมีภูโหลแล้วมันใหญ่มา มันไม่เหมือนบ้านคนธรรมดา มันเหมือนป้อมปราการที่จะสู้ข้าศึกศัตรู อันนี้น่าจะหาคำตอบแล้วผมเกิดข้อสงสัยหลายข้อ ทำให้ต้องเขียนหนังสือเล่มที่สองขึ้นมา ด้วยเหตุผลเดียวกันคือ ผมเก็บข้อมูลแล้วผมไม่อยากจะเก็บไว้คนเดียว ก็พิมพ์แจกเหมือนกัน

ผศ.ดร.ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร

คนไทยที่เรียกจีนแคะ เพราะว่าเป็นคนแต่จิวเรียก แล้วมันเพี้ยนไปกลายเป็นคนแคระ คนทั่วไปก็เลยคิดว่าเป็นคนแคระ (คนตัวเล็ก) ทีนี้เราก็พยายามที่จะทำความเข้าใจ เผยแพร่ให้คนทั่วไปเข้าใจว่า “คนแคะ” คืออะไร แล้วถ้าจะเป็นสากลก็คือใช้คำว่า “ฮากกา”

รู้สึกอย่างไรกับคำว่า “ฮากกา” หรือ คำว่า “แคะ”

คุณชำนาญ พิเชษฐพันธ์

ตอนแรกจะเขียนหนังสือเล่มแรก พอศึกษาแล้วก็คิดว่ามีคนเข้าใจผิดเยอะ โดยเฉพาะร้านก๋วยเตี๋ยวแคะ เข้าใจว่ามันคือความเกรงใจของร้านก๋วยเตี๋ยว เพราะว่าถ้าเป็นคนแคะ มันเหมือนกับอาการงัดแงะ แคะเกา เวลาอ่านหนังสือที่ต่าง ๆ และเปิดพจนานุกรม ก็พบว่า “คนแคะ” คือชาวจีนชาติพันธุ์หนึ่งที่อพยพมาจากมณฑลกว๋างตุ้ง อันนี้ก็ชัดเจน ทีนี้เราก็อยากจะเสริมความเข้าใจจากที่อาจารย์วรศักดิ์เขียนว่าเป็น “คนแคะ” นะ ไม่ใช่ “คนแคะระ” หนังสือเล่มนี้เลยตั้งชื่อว่า “คนแคะ ไม่แคะระ (ฮากกาหิ่ง)” เพื่อที่จะให้คนเข้าใจว่า คนแคะเป็นคนฮากกา

ผศ.ดร.ศิริเพ็ญ อิงสิทธิพูนพร

แล้วทำไมถึงสนใจว่า “*ทำไมคนฮากกาอยู่ทั่วโลก*” จริง ๆ แล้วตัวเองก็เคยศึกษามามากนะคะว่า จริง ๆ แล้วคนฮากกาอยู่ที่ไหนกันบ้าง แล้วก็ที่ทราบมากระจายไปทั่วโลก มันมีเหตุผลต่าง ๆ ตั้งแต่อเมริกา แอฟริกาใต้ คิวบา จาไมก้า ลองเล่าสักนิดหนึ่ง

คุณชำนาญ พิเชษฐพันธ์

ตอนแรกเขียนหนังสือเล่มแรก มันค้างคาใจอยู่ว่า “*ทำไมคนฮากกา มาประเทศไทยเยอะ*” เราก็ไปค้น มีข้อความหนึ่งเขาบอกว่า “ถ้ามีแสงอาทิตย์อยู่ที่ไหน มีคนจีนอยู่ที่นั่น แล้วถ้ามีคนจีนอยู่ที่ไหน มีคนฮากกาอยู่ที่นั่น” อย่างนี้คนจีนอยู่ทั่วโลกเลย เพราะว่าทั่วโลกมีแสงอาทิตย์ แล้วทั่วโลกก็มีคนจีน แล้วก็ต้องมีคนฮากกา แล้วทำไมไม่พูดว่า มีคนจีนอยู่ที่ไหน มีคนแต่จิวอยู่ที่นั่น ทำไมถึงพูดว่าฮากกา ก็น่าสนใจมาก

ผมก็ศึกษาย้อนประวัติศาสตร์ไปตั้งแต่ยุคแรก ๆ พอมาถึงราชวงศ์ชิง ราชวงศ์สุดท้าย ประมาณ 200 ปีที่ผ่านมา มันเกิดสงครามมากมาย คนก็เดือดร้อน ทำมาหากินไม่ได้ คนฮากกาอยู่มณฑลกว๋างตุ้ง ซึ่งอยู่ทางภาคใต้ ตามเขา ยากจนกว่าคนอื่น พอเกิดสงครามก็อพยพ ลงเรือมาจันทบุรี บางคนก็มารู้นเทพฯ

บางคนยากจนก็ไปมาเก็บ อยู่ในแดนปกครองของโปรตุเกส ไปที่ฮ่องกงบ้าง ไม่มีงานทำ คนต่างประเทศกำลังเลิกทาส ก็เอาแรงงานราคาถูก จากที่นี่ ให้ 200 หยวน ทำสัญญา 3 – 5 ปี ขนไปคิวบา สเปน นี่ก็เลยทำให้ชนชาวจีน ชาวฮากกาไปถึงคิวบา หนักเข้ามันไม่ทำสัญญาซื้อขาย มันลักพาเลย แล้วขึ้นเรือไป ก็ไม่รู้ว่าสภาพเรือเป็นอย่างไร ตอนนั้นคนอังกฤษเอาฝิ่นมาขาย คนฮากกา คนจีน ก็ติดอมแอมเลย สมัยนั้นอเมริกามีกฎหมายไม่ให้คนจีนเข้าอเมริกา แต่ว่าบริษัท อเมริกาไปรับก่อสร้างทางรถไฟที่ปานามา ก็เอาคนฮากกาไปเป็นลูกจ้างแรงงาน

ทำไมคนฮากกาถึงไปทั่วโลก คนฮากกาอยู่กว้างต้งเยอะมาก มันเดินทาง สะดวก จนใครพาไปไหนก็ไป มาทำทางรถไฟสมัยรัชกาลที่ 5 ทางใต้ฮากกา เพียบเลย ชาวจีนนี้มันเหมือนญาติพี่น้องกันหมดนะ ถ้าแซ่เดียวกันยิ่งสนิทกันใหญ่ ถ้าชาติพันธุ์เดียวกันยิ่งไปกันใหญ่เลย

ผศ.ดร.ศิริเพ็ญ อังสิทธิพูนพร

ส่วนหนึ่งก็คือว่า คนฮากกา จะเป็นช่าง แล้วก็ไม่ได้เกี่ยงงาน ทำทุกอย่าง ในสมัยโบราณ ถ้าเกิดว่าเราไปค้นคว้าแล้วรู้สึกสงสารบรรพบุรุษชาวฮากกา ที่ต้องไปค้าแรงงาน แล้วก็ทำงานเหมือนทาส รวมถึงประเทศไทยที่มีทาสด้วย หลังจากนั้น เมื่อเลิกทาสก็เลยได้เป็นอิสระในตัวเอง แล้วก็ขยายชาติพันธุ์มากขึ้น

อยากให้เล่าถึงญาติพี่น้องทางจีน และทางไทย มีความผูกพันกันอย่างไรคะ

คุณชำนาญ พิเชษฐพันธ์

เรียกว่าโชคดีก็อาจจะเป็นไปได้ เมื่อ 26 ปีก่อน น้องชายผม กับพี่สาว ไปที่เมืองจีน ทางอาปามาจากตำบลตันจุกคัง อำเภอฟงซุ่น (เหมยเสี้ยน) สมัยก่อน เดินทางลำบาก ขึ้นเขา แล้วก็ขาดการติดต่อ พอหนังสือเล่มแรกใกล้จะออก มีญาติ ทางฝ่ายแม่มาเมืองไทย ก็ไปกินข้าวด้วยกัน พี่สาวก็บอกว่าลองตามหาน้องชาย ให้หน่อยได้ไหม พอญาติกลับไป 2 – 3 วัน ก็หาเจอ แล้วก็ติดต่อกันง่าย เพราะว่า มี WeChat พอติดต่อได้ ก็รู้สึกว่าเขาทำงานดี หน้าตาดี สดชื่น สดใส เราก็ดีใจ ที่ได้พบญาติ

ตอนนั้นกำลังเขียนหนังสือเล่มที่สอง กระตือรือร้น อยากจะไปหาข้อมูล แล้วก็เจอกันที่เมืองจีน ทางเมืองจีนต้อนรับขับสู้ดีมาก จากต้นจุกคัง ก็มาทำการค้าที่เซินเจิ้น ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ร่ำรวยมาก ทำายที่สุดก็เขียนหนังสือเล่มที่สองไปเรื่อย ๆ แล้วก็ได้รับการยืนยันข้อมูลจริง ๆ ว่า คนฮากกาอยู่บนเขา เพราะว่าบ้านน้องชายผมอยู่บนเขาจริง ๆ แล้วเป็นเขาแบบสูงสุดเลย ตอนแรกเขาบอกว่า “ปิ่น ชั่น ชัก” แปลว่า “คนแคะเครื่องภูษา” ถ้า “ซิม ชัก” แปลว่า “คนแคะลึ้ก”

ผศ.ดร.ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร

จริง ๆ คิดว่าเป็นอานิสงส์ของการไม่ล้มรากเหง้า มันจะมีเหตุการณ์หลาย ๆ อย่าง ที่คนที่รู้จักเคยเล่าให้ฟังว่า ด้วยอานิสงส์ที่อยากจะรู้ อยากจะหารากเหง้า มันจะเกิดเหตุการณ์ที่พอเหมาะพอเจาะ

อยากจะถามว่า จะเขียนอย่างไรให้จบ และใช้เวลานานเท่าไร

คุณชำนาญ พิเชษฐพันธ์

ก่อนจะตอบคำถามอาจารย์ ผมชอบใจที่อาจารย์ศิริเพ็ญพูด ผมก็เคยนึกอยู่หลายครั้ง ทั้ง ๆ ที่ผมไม่ค่อยเชื่อเรื่องแบบนี้เท่าไร “อานิสงส์” ผมคิดว่าทำไม่อยู่ ๆ ถึงมาเจอญาติ ผมไม่เคยสนใจมันเลย ผมให้คำตอบมันไม่ได้ ผมก็เลยคิดว่าคงเป็นอานิสงส์

ทีนี้จะเขียนอย่างไรให้จบ แล้วเขียนนานเท่าไร จะเห็นว่า เล่มแรกของผมเกิดเดือนตุลาคม พอหนังสือพิมพ์เสร็จยังไม่เกิดความคิดจริง ๆ จัง ๆ ที่จะเขียนเล่มที่สอง แต่วามันเกิดความคิดว่าอยากได้ข้อมูลอะไรที่มันค้างคาใจเยอะ แต่หลังจากเขียนหนังสือแล้ว วันหนึ่งไปประชุมที่โคราช ก็มีความรู้สึกที่เราจะต้องค้นข้อมูลเพิ่มเติม ก็ตัดสินใจเขียน ก็เริ่มค้น จากตอนที่ไปประชุมที่โคราช จนเขียนหนังสือเสร็จไม่ถึงปีนะครับ ประมาณ 7 – 8 เดือน ช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาที่เรารู้สึกดีใจ ค้นทั้งวันทั้งคืน หนังสือหน้าก็อ่านหลายเล่ม แล้วก็เข้าอินเทอร์เน็ต พอเห็นฮากกาที่ไปเป็นประธานาธิบดี ไปเป็นนายกรัฐมนตรี ยิ่งสนใจใหญ่ แล้วก็ไปค้นต่อเรื่อย ๆ

ศึกษาจริงจัง ๆ ต่อเนื่อง พออ่านเล่มหนึ่งก็จดไว้ ไม่ต้องมาอ่านหลายเที่ยว เว้นแต่ว่าจะต้องกลับมาค้นอีกที ผมก็ทำสารบัญไว้ จะได้ไม่ต้องหาหยาก ราชวงศ์หยวน ที่เป็นชาวมองโกล เป็นสาเหตุแรก ๆ เลยนะที่ทำให้ชาวจีนไปต่างประเทศ เวลาเขาแย่งชิงการเป็นจักรพรรดิ คนตายไปประมาณ 30% ของคนในประเทศจีน หรือประมาณ 20 – 30 ล้านคนของประเทศจีนตอนนั้น

อีกอย่างหนึ่งที่ยากเล่าให้ฟังเรื่อง ญโหลว คนฮากกาบอกว่ามาจากทางเหนือ ที่นี้ก็มาอยู่ถึงฮกเกี้ยน คนพื้นที่ (คนฮกเกี้ยน) ไม่ยอม ก็ตีกัน ฮากกาไม่ใช่คนถิ่นเดิม ก็ย้ายขึ้นไปอยู่บนภูเขา ซึ่งมีทั้งคนแต่จิว คนฮกเกี้ยน ไม่รู้จะหนีไปไหนแล้ว ก็ต้องสร้างบ้านให้มันแข็งแรงขึ้น ก็ยังสู้เขาไม่ได้ หนักเข้าก็สร้างใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ทุกคนมาอยู่ด้วยกัน ญโหลว มีทางเข้าออกทางเดียว ญโหลว เป็นคำตอบ ทำให้ฮากกาอยู่ได้ แล้วจะเห็นว่า ญโหลว มีอยู่ที่ฮกเกี้ยนเยอะมาก หลังจากนั้นท้ายที่สุดฮากกามาอยู่เหมยโจว ญโหลวก็น้อยกว่าตอนที่ไปอยู่กับฮกเกี้ยนตอนแรก ๆ

คุณชัยพร กิจตระกูลรัตน์

เมื่อสักครู่นี้พูดถึงเรื่องญโหลว มีหลายเรื่องที่ท่านพูดไป ซึ่งเป็นข้อมูลที่เรายังไม่ได้ศึกษาและเราไม่รู้ มีความสนใจแล้วก็อยากจะถามว่าคนฮากกามาจากที่ไหน พวกที่อยู่ฮกเกี้ยนแล้วมาอยู่ที่หมอยแ่ยน ใช่ว่าพวกเดียวกันหรือไม่

คุณชำนาญ พิเชษฐพันธ์

คือข้อมูลทางประวัติศาสตร์ บางทีตำราเล่มหนึ่งพูดแบบหนึ่ง อีกเล่มหนึ่งพูดอีกแบบหนึ่ง เราก็พอจะรวบรวมมาได้ เขาบอกว่าชาวฮากกามาจากตงจ้วน หรือจังหววน ดินแดนอารยธรรม ตำราฝรั่งอีกเล่มหนึ่งเขาบอกว่า ไม่ใช่ คนฮากกาเป็นบาร์บารีเยน (barbarian) เป็นคนป่าเถื่อน เราก็อ่านมาจากหลาย ๆ ที่ ผมมีความเห็นว่าที่เขาบอกว่ามาจาก ตงจ้วน น่าจะถูกต้องกว่า

จากประวัติศาสตร์จีนมีการบันทึกไว้เยอะมาก แล้วคนจีนผมว่าฉลาดสมัยก่อนมีการสอบจอหงวนทั่วประเทศ สอบกันอย่างยุติธรรม คนรวย คนจน

มีสิทธิ์สอบ ทำให้มีการอ่าน ก็เอาตำราเก่า ๆ มาอ่าน ความรู้มันกระจายไปทั่วประเทศ ใครสอบได้จอหงวนก็มีเสาตั้งหน้าบ้าน ภูมิใจเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล คนก็ศึกษากันใหญ่ ถัดมาก็กระจายทั่วประเทศ เรานับถือบรรพบุรุษทั่วประเทศ ไม่จำเป็นจะต้องมีศาสนาอะไร ความรู้ก็กระจายไปทั่ว อันนี้ที่ทำให้จีนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คิดไปคิดมา พิมพ์เงินก็จีน ผลิตกระดาษก็จีน คนจีนมีพัฒนาการที่น่าสนใจเยอะ แต่ว่าต่างคนต่างบันทึก มันก็แตกต่างกันมุ่มมอง ก็แล้วแต่ว่าคนที่บันทึกได้ข้อมูลมาจากไหน และให้ความสำคัญกับเรื่องไหน

ข้อมูลที่เป็นภาษาจีน ผมก็ไม่สามารถอ่านภาษาจีนได้ ก็ได้ข้อมูลมาจากแหล่งภาษาไทยบ้าง ภาษาอังกฤษบ้าง บางทีข้อมูลที่เรารู้ได้ มีความขัดแย้งกัน เราก็ต้องเลือกฟัง บางทีแหล่งข้อมูลที่น่าจะถูกต้องกว่าซึ่งเป็นภาษาจีน เราอ่านไม่ได้ เราก็ต้องยอมรับว่าข้อมูลที่เรารู้ได้มันอาจจะผิดพลาด คลาดเคลื่อนได้ เราไม่เชื่อว่าเราเป็นบาร์บาเรียน เราเป็นฮั่น มาจากตงจื๊วแล้วใคร ๆ ก็พูดแบบนี้ เราคิดว่าเป็นเรื่องที่ถูกต้อง

คำถามจากผู้ฟัง

จากประวัติศาสตร์ดูเหมือนว่าเราจะเป็นคนที่อยู่ในที่ทุรกันดาร ไม่ได้อยู่ในเมืองหลวง แต่ทำไมเวลาสอบจอหงวน ฮากกาของเรา ในหมู่บ้านมีเสาเต็มไปหมดเลย อยากทราบว่าทำไมฮากกาเราถึงมีคนที่เป็นปราชญ์หรือมีความรู้เยอะ

คุณชำนาญ พิเชษฐพันธ์

จากความเชื่อของผม ฮากกา เป็นฮั่น มาจากตงจื๊ว มันมีแนวคิดลักษณะนิสัยของคนเมือง ที่มีความเป็นอยู่แบบสุขสบาย มีความขยันในการทำงาน หรือสนใจในการเรียนหนังสือเป็นทุนอยู่แล้ว มีความสนใจอยากให้ลูกหลานได้เรียนหนังสือ และมันเป็นความใฝ่ฝันของกลุ่มคน จนกระทั่งเกิดเป็นเพลง **“เจียด กวง กวง”** ผมถือว่ามันเป็นการถ่ายทอดของผู้ใหญ่ลงมาเด็กถึงความอยากจะปลูกฝังให้เด็กเรียนหนังสือ ใครสอบได้ก็มีเสาอยู่หน้าบ้าน มันรู้สึกเป็นเกียรติ พอบ้านไหนมีเสา บ้านอื่นก็อยากจะได้ด้วย ลูกชายก็อ่านหนังสืออย่างเดียว

คนที่ทำงานคือลูกสาว ลูกสาวไปทำอะไร ผู้หญิงคนจีนทั่วไปจะผูกเท้าให้เท้าเล็ก แต่คนฮากกาไม่ผูกเท้า เพราะต้องออกไปทำงาน ทำไร่ ถึงมีคนบอกว่าผู้หญิงฮากกา มีเอกลักษณ์ที่ไม่ผูกเท้า ผู้ชายอ่านหนังสือ เท่าที่ผมเชื่อ ฮากกามีความคิดทางการเมืองสูง ชุนยัตเซนปฏิวัติสำเร็จเพราะเป็นฮากกา ลี กวน ยู พัฒนาประเทศ สิงคโปร์ ก็เป็นฮากกา

ผมเชื่ออย่างหนึ่งว่า ชาวฮากกา เป็นคนฮั่น ปลุกฝังให้ลูกหลานเล่าเรียน ต่อไป ทำให้คนฮากกายึดมั่น และเชื่ออยู่ในการศึกษา และการศึกษาก็พิสูจน์ว่า ทำให้เขาประสบความสำเร็จ ก็ยังปลุกฝังเรื่อยมา

คุณเจริญ ปิยะสิงห์

เท่าที่ฟัง ฮากกา ก็เป็นกลุ่มคนที่อยู่ในชุมชนจังหวัดหนึ่ง แล้วอยากจะทราบว่า ในสายตาประเทศไทยฮากกาก็ค่อนข้างใหญ่ แต่ในสายตาคนจีนทั่ว ๆ ไป ถ้าผมบอกว่า ผมเป็น ฮากกา หิ่งห้อย เขาจะรู้สึกอย่างไร เขาจะรู้จักไหมครับ

คุณชำนาญ พิเชษฐพันธ์

คืออ่านตามตำรา ถ้าเป็นคนญี่ปุ่นทะเลาะกัน เขาจะบอกว่าเธอเป็นเกาหลีมืดเหมือนตุ๊ก คนไทยก็ดูถูกว่าลาว คนจีนก็พูดในทำนองว่า ฮากกา แต่ตอนหลังผมว่ามันไม่มีความรู้สึกนี้แล้ว สมัยก่อนที่มีความรู้สึกมากก็เพราะว่า ตอนที่เกิดสงคราม แล้วชาวฮากกาก็เป็นคนภูเขา ไม่มีทางทำมาหากิน ยากจนกว่าจีนอื่น ๆ ต้องออกจากบ้านไปทำงานต่างประเทศมากกว่าเพื่อน ก็ถูกดูถูกมากกว่าเพื่อน แต่พวกที่ถูกดูถูกมากกว่าเพื่อนเริ่มส่งเงินกลับบ้านมาก ทำให้พวกที่ถูกดูถูกออกไปทำมาหากินต่างประเทศ ทีนี้หลัง ๆ ไม่ค่อยมีความรู้สึกแบบนี้

สมัยก่อนเกิดสงคราม เรียกว่า Punti - Hakka Clan Wars (Punti หมายถึง คนพื้นที) มันเกิดสงครามระหว่างชาวฮากกา กับชาวพื้นทีนำโดยฮกเกี้ยน มีกวางตุ้ง แต่จิว คนพื้นทีกับคนฮากกา ทำสงครามกันนานเป็น 10 ปี ผู้คนตายเป็นสิบล้าน แล้วก็หมู่บ้านชาวฮากกาถูกเผามากกว่า 600 หมู่บ้าน ทีนี้ช่วงนั้น มันเกิดภาวะเกลียดชังกันมาก ฮากกาก็ถูกดูถูก ฮากกาแพ้ แล้วก็ถูกจับไปเป็นเชลย

ถูกขายไปที่คิวบา 60,000 กว่าคน ตอนนั้นก็รู้สึกไม่ดี รู้สึกว่าฮากกาจะไปอยู่
ต่างประเทศมาก จนกระทั่งเขาบอกว่ามีชาวจีนอยู่ที่ไหน มีชาวฮากกาอยู่ที่นั่น
ฮากกาอยู่มาก ประสบความสำเร็จมาก ความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกันผมคิดว่ามันไม่มีแล้ว
แต่ตอนที่ทำสงครามกัน ฮากกา กับชาวฮกเกี้ยนที่อยู่มาเลเซีย ก็ตีกันเหมือนกันนะ
เดี๋ยวนี้ไม่มี ประวัติศาสตร์ก็คือประวัติศาสตร์

คุณวิวัฒน์ โรจนาวรณ

ผมอยากแสดงความคิดเห็นนะครับว่า การย้อนหลังไปพูดถึงประวัติศาสตร์
ย้อนรอยไปหลายพันปี มันมีข้อสงสัยจากคนโน้นคนนี้ที่พูดไปเรื่อย เราก็ถือปัจจุบัน
เป็นหลัก เราศึกษาอดีตเพื่อมารับปัจจุบัน เราศึกษาชาติพันธุ์ฮากกาเพื่อจะมา
รับใช้ชาติพันธุ์ฮากกาใน พ.ศ. นี้ ที่นี้เราไม่มีข้อที่บอกว่าอะไรถูกอะไรผิด แต่มันมี
ข้อหนึ่งในการศึกษาประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ตัวเอง เราได้พบว่า เรามีคนที่มีชื่อเสียง
ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ไม่น้อย นั่นเป็นตัวบอกว่าชาติพันธุ์ฮากกาก็มี
วัฒนธรรม มีอารยธรรมเป็นของตัวเอง ไม่น้อยหน้าไปกว่าชาติพันธุ์อื่น

แต่ของเรามันจะมีปัญหาตรงที่ เราอยู่ในประเทศไทย เราเป็นกลุ่มคน
ที่ไม่ใช่ใหญ่ที่สุด แล้วก็ไม่ใช่เล็กที่สุด เราอยู่ระหว่างกลาง แต่เราต้องยอมรับว่า
ระบบต่าง ๆ ของไทยที่เกี่ยวกับจีนเราถูกความเป็นแต่จิ๋วครอบงำไปจำนวนมาก
ทำให้เรารู้สึกว่าเราด้อยกว่าแต่จิ๋ว แต่ พ.ศ. 2561 คนชาติพันธุ์ฮากกา ไม่ได้ด้อย
ไปกว่าชาติพันธุ์อื่น เพราะว่าเราศึกษาในระบบเดียวกันหมด เพราะฉะนั้น
การศึกษาอดีตเราต้องมารับใช้ในปัจจุบันก็คือ เราต้องศึกษาว่าคนชาติพันธุ์ฮากกา
ที่ประสบความสำเร็จทั่วโลก เป็นใครบ้างในด้านต่าง ๆ ทางการเมืองก็ทราบกันดี
แต่ในด้านศิลปวัฒนธรรม มีคนศึกษาน้อย ผมศึกษาเฉพาะกลุ่มที่เป็นนักเขียน
ในเมืองไทย ว่าเรามีนักเขียนที่เป็นชาติพันธุ์ฮากกาจำนวนไม่น้อย

คนจะทราบน้อยมากกว่า ดร.ชลธิรา สัตยาวัฒนา เป็นฮากกา ครั้งหนึ่ง
มีการจัดงานที่บุรีรัมย์ของสมาคมฮากกา ผมประชาสัมพันธ์ว่าจะมีอาหารฮากกา
เสิร์ฟเป็นมือเที่ยง อาจารย์ชลธิรา ไม่ได้เป็นเพื่อนผมในเฟซบุ๊กนะ แยกเข้ามา
แล้วบอกว่า “คุณวิวัฒน์ ดิฉันอยากกินอาหารฮากกา ไปได้ไหม ดิฉันก็เป็นคนฮากกา
เหมือนกัน” พอแกบอกผมดีใจมากเลย

นี่คือเรื่องของปัญญาของคนชาติพันธุ์ฮากกา เพราะฉะนั้นเราไม่ต้อง
ขี้ใจว่าเราจะมีปัญญาด้อยกว่าชาติพันธุ์อื่น เราไม่ต่างจากคนอื่นเลย ขอทิ้งท้ายว่า
ผมเคยถามคุณทองแถม นางจ๋านง ผู้ที่แปลคำบรรยายภาษาไทย (Subtitle)
สามก๊ก ฉบับของเมืองจีน ผมถามว่า คุณช่วยค้นให้หน่อยว่าในสามก๊กมีพูดถึง
คนฮากกาไหม คุณทองแถมบอกว่า ในนั้นไม่มีพูดถึงเลย เพราะตอนนั้นมันไม่ได้
แบ่งแยกชัดเจนว่าชาติพันธุ์ไหน ทุกคนอยู่ที่ปักกิ่งหมด ยังไม่ได้แบ่งแยก สรุปลก็คือว่า
ในสามก๊กมันยังไม่มีชาติพันธุ์ฮากกา กับแต่จิว ต้องเอาอดีตมารับใช้ปัจจุบัน
ขอบคุณครับ

คุณชำนาญ พิเชษฐพันธ์

ผมขอเพิ่มเติมนิดหนึ่ง ระหว่างศึกษาเราก็มีปัญหาว่า อาหารฮากกา
ทำไมไม่ดังเหมือนอาหารจีนอื่น ก็มีคนเขาบอกว่าอาหารฮากกาแย่ที่สุด ผมก็ไป
ถามว่าจริงไหม หลายคนตอบว่า คนฮากกาต้องทำงาน ผู้หญิงต้องทำไร ไถนา
จะเอาเวลาที่ไหนไปประดิษฐ์ประดอยอาหาร คนฮากกาอยู่ห่างทะเล จะเอา
อาหารทะเลที่ไหนมาทำให้น่ากิน คนฮากกาอยู่ภูเขา กินกบ กินเนื้อหมา
แต่อย่างไรก็ตาม ผมก็บอกว่าอันนี้เป็นข้อมูลที่ผสม ว่าคนฮากกาอยู่บนเขา
เพราะฉะนั้นอาหารฮากกาที่จะเป็นกึ่ง หรือ ปลาทะเล ไม่ค่อยมี มีแต่ปลาน้ำจืด
ก็ยอมรับข้อมูลที่ได้มา

ที่สำคัญที่อยากจะพูดถึงในวันนี้ก็คือว่า หลังจากเขียนหนังสือแล้ว
ผมรู้สึกขอบคุณ อาฉี ที่เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญในเว็บไซต์ Hakkpeople ที่เรา
เข้าไปแล้วเราจะได้ข้อมูลเยอะมาก ผมสงสัยเรื่องภาษาฮากกา ก็เข้าไปที่เว็บไซต์
ก็มีพจนานุกรม รู้สึกว่าเป็นเว็บไซต์ที่ได้ข้อมูลและได้ประโยชน์เยอะมาก
จากการศึกษาความเป็นมา วัฒนธรรม ศิลปะอะไรต่าง ๆ ต้องขอบคุณอาฉี
หรือคุณคณากร ศรีมิ่งมงคลกุล เพราะว่าเว็บไซต์นี้มีประโยชน์มาก ใครอยาก
จะหาข้อมูลผมว่าเว็บไซต์นี้ไม่ผิดหวัง

คุณสมชาย พิเชษฐ์พันธ์

ขออนุญาตนัดเดี่ยวครับ จากคำถามของที่ท่านนายกชัยพร กิจตระกูลรัตน์ถามว่า ฮากกาที่อยู่ฮกเกี้ยน แล้วมา หม่อมเย็น ไซ่พวกเดียวกันหรือเปล่า

ข้อเท็จจริงที่ผมไปได้มา หลังจากที่ผมพยายามศึกษาค้นคว้าจากบรรพบุรุษของผม ปรากฏว่าบรรพบุรุษของผม ต้นกำเนิดที่ตำบลต้นซุกคัง เป็นชาวฮากกาที่ย้ายมาจากหมู่บ้านเลียวปิง จนถึงขณะนี้แล้ว 23 รุ่น หมู่บ้านเลียวปิงคือหมู่บ้านที่อยู่ชายแดนฮกเกี้ยน มันบ่งบอกให้เห็นว่า บรรพบุรุษของผม ณ ตำบลต้นซุกคังมาจากฮกเกี้ยน มันก็จะเป็นกลุ่มเดียวกับที่ท่านนายกชัยพรถามว่า แล้วที่มาจากฮกเกี้ยน มาฟุงซุ่น มาหม่อมเย็น มันกลุ่มเดียวกันหรือเปล่า เหตุผลอันหนึ่งที่ผมอยากจะตอบว่า อย่างน้อยต้นตระกูลผมเมื่อ 22 รุ่นก่อนขึ้นไป มาจากหมู่บ้านเลียวปิงใกล้ ๆ ฮกเกี้ยน

อีกอันหนึ่งที่ผมอยากจะพูดก็คือ ภูโหลว ลักษณะทรงกลม ทรงเหลี่ยม ไม่ใช่แบบมังกรนะครับ ที่ท่านนายกชัยพรบอกว่า ทำไมมันมีที่ฮกเกี้ยนเยอะ ย้อนไปนิดหนึ่งก็คือว่า สมัยก่อนเราไม่มีคำว่า ฮากกา หงิน คนเราเป็นคนจีนฮั่นหมดเลย ในฮั่นทั้งหมดมันก็จะมีคนที่อยู่ในส่วนเมืองหลวง กับคนที่อยู่ต่างจังหวัด แล้วโดยเฉพาะคนที่อยู่ต่างจังหวัดทางใต้ สำเนียงพูดก็คนละแบบ ทีนี้เมื่อฮั่นอพยพมาอยู่ ด้วยปัญหาสารพัด เราพูดถึงสามก๊ก การอพยพรุนแรงที่สุด ผมได้อ่านมาจากหนังสือของทวิป วรดิลก แล้วทำให้เกิดคำว่า ภาษานี้เรียกว่า ฮากกา หรือฮากหงิน เกิดจากหลานหรือเหลนของสุมาอี้ในสามก๊ก สุดท้ายตระกูลสุมาอี้กำลังจะล่ม ต้องอพยพถอยลงมา แล้วเมื่อลงมาจนถึงบริเวณฮกเกี้ยนในยุคหลัง ๆ ความขัดแย้งกับคนในพื้นที่สูงมาก จนทำให้ชาวฮั่นที่อพยพมาสร้างอาคารเพื่อปกป้องตัวเอง จึงเกิดลักษณะภูโหลวทั้งทรงกลม ทั้งทรงเหลี่ยม ทั้งทรงรี แต่ต้องเป็นลักษณะอิฐ แล้วพื้นฐานการสร้างภูโหลว มีลักษณะคล้ายกำแพงเมืองจีนมาก เพราะว่าฐานข้างล่างจะขุดไปตามแนวกำแพง กว้างมาก แล้วขุดลงไปใต้ดิน แล้วใช้ลักษณะดินชั้นผสมฟาง แล้วเหยียบ ให้ฐานกว้าง แล้วลดขนาดให้บางลงจนอยู่ข้างบน แล้วก็ทำเป็นหน้าต่าง เพื่อป้องกันตัวเอง เนื่องจากฮกเกี้ยนมีความขัดแย้งกับคนพื้นถิ่นมาก

หลังจากนั้นที่ท่านช่วยพรغام จากฮกเกี้ยนย้ายมาอยู่ที่หม่อมเย็น ไซ่กลุ่มเดียวกันหรือเปล่า ผมก็ยังยืนยันว่ายังเป็นอันเดียวกัน แต่เนื่องจากว่า มาอยู่ที่หม่อมเย็น ซึ่งเป็นภูเขา 80% เป็นที่ราบ 20% จึงได้ขึ้นไปอยู่ที่ภูเขา ถัดมาที่ฟงซุ่น ภูเขาที่ยังเยอะอยู่ ความขัดแย้งลดลง การสร้างบ้านดินโดยใช้ดิน เป็นผนัง เริ่มเปลี่ยนรูปแบบกลายเป็นทรงมังกร บ้านไหนที่มีฮวงจุ้ยดี ๆ หน้าบ้าน ต้องมีสระใหญ่ ต้องเลี้ยงปลา แต่หน้าต่างเยอะเยอะไปหมด ความขัดแย้งน้อยลง นี่คือการทำให้เกิดบ้านที่ลักษณะเปลี่ยนแปลงไป

ขอเพิ่มอีกนิดหนึ่งเรื่องของภาษา ภาษาของเราคือพื้นฐานของภาษาอื่น ดั้งเดิม ซึ่งจะมีลักษณะคล้ายกับภาษาจีนกลางมาก ใน 200 – 300 ปีก่อนจะมาถึง ยุคจีนในปัจจุบัน ถูกปกครองด้วยชาวแมนจูเลีย ซึ่งคือจีนที่มาจากทางตะวันตกเฉียงเหนือ ลักษณะที่เขามาปกครองเรากว่า 260 ปี แล้วมีการปฏิบัติเป็นสาธารณรัฐ ภาษาของทางนั้นจึงมาผสมกับภาษาอื่นดั้งเดิม แล้วกลายเป็นภาษาจีนกลาง ภาษาฮากกา คือภาษาอื่นดั้งเดิม จึงมีลักษณะเหมือนหรือคล้ายกับภาษาจีนกลาง มากมาย มันเป็นภาษาราชการดั้งเดิม และความที่เป็นคนที่อยู่ในถิ่นที่มีวัฒนธรรม มีความเจริญรุ่งเรือง ก็เหมือนกับว่ามีประสบการณ์ชีวิตที่เยอะเยอะกว่า ความเป็น นักการศึกษา ใฝ่สูง ชอบเรียน จึงถูกปลุกฝัง และยังถูกสะกดจิตตั้งแต่ฟังเสียงเป็น ด้วยเพลง เจียด กวง กวง แล้วก็แทรกด้วยคำว่า ชิวฉ่อย มันถูกสะกด วันละ ไม่รู้กี่ครั้ง ไม่รู้กี่รอบ ถ้าคุณมีปัญหา ฐานะทางบ้านดี คุณต้องให้ลูกหลาน คุณได้เรียน แต่ถ้าคุณจน เรียนไม่ได้ ไม่ได้อยู่ในภูโหลวที่มีบรรพบุรุษหรือคนอาวุโส สามารถที่จะเป็นครูสอนได้ ไม่ได้เรียนก็มี

ผศ.ดร.ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร

กำลังสนุกเลยใช้ไหมคะ จริง ๆ เรามีเวลาน้อยจริง ๆ นะคะ เวลาพูดถึง ชาติพันธุ์มันจะไม่จบง่าย ๆ แต่ว่าเวลาเราก็ล่องเลยมาแล้ว

อยากจะประชาสัมพันธ์หนังสือซึ่งเป็นผลผลิตจากโครงการวิจัยครั้งที่แล้ว ชื่อว่าโครงการ “พลังภาษาและวัฒนธรรมในการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญา อย่างยั่งยืน ผ่านชุมชนออนไลน์ กรณีศึกษากลุ่มจีนฮากกา” จากการทำที่ได้เห็น

ศักยภาพของสมาชิกในเว็บไซต์ ก็เลยมีการจัดประชุมสัมมนา และผลักดันให้เขียนเรื่องที่ตนเองสนใจ และรวบรวมขึ้นเป็นหนังสือเล่มนี้ ซึ่งถือว่าเป็นความภูมิใจมากนะคะ ในที่นี้ก็จะมีผู้ที่ร่วมเขียน อย่างเช่น อาเจ็ชยา อาฉีโก้ แล้วก็อาซัน เขียนไว้ และยังมีท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้มาร่วมในครั้งนี้นะคะ อยากจะให้ดูเป็นตัวอย่างเพื่อเป็นกำลังใจ เป็นแรงบันดาลใจในการเขียนของยุวฮากกา

นอกจากนี้โครงการที่ทำมาร่วมกันคือ “โครงการฟื้นฟูของกินพื้นบ้านเพื่อความมั่นคงทางอาหารและสืบสานวัฒนธรรมในกลุ่มชาติพันธุ์” ได้ไปทำที่บ้านห้วยกระบอก อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งได้เก็บรวบรวมวิธีการทำอาหารหลายเมนู รวบรวมเป็นเล่มเล็ก ๆ และได้แจกจ่ายกันไปหมดแล้ว

ต้องขอขอบคุณวิทยากรทั้งสองท่านนะคะ และขอขอบของที่ระลึกให้วิทยากรทั้งสองท่านค่ะ

คำกล่าวเปิดประชุม การประกวดผลงานเยาวชน

คุณอภิชาติ จงเจริญใจ

สวัสดีครับ ผมอภิชาติ จงเจริญใจ ฮากกาจังหวัดนครราชสีมา เป็นนายกสมาคมฮากกามา 1 สมัย ครบ 2 ปีแล้ว เมื่อคืนขับรถจากโคราชมา 6 โมง ถึงนี้ประมาณ 4 ทุ่ม ก็หลง วนไป 2 - 3 เที้ยว แล้วก็ผ่านไปที่สถาบันวิจัยภาษาฯ เป็นอาคารที่ใหญ่โตมาก สมกับเป็นอาคารที่ ดร.ศิริเพ็ญ ดูแล

ขอเรียนท่าน ผศ.ดร. ศิริเพ็ญ อิงสิทธิพูนพร ท่านตัวแทนผู้อาวุโสชาวฮากกาทุกท่าน และคุณแก้ว สมาพันธ์รวมใจชาวจีนทั่วโลกเป็นหนึ่งเดียว คุณวิวัฒน์ โรจนาวรรณ อุปนายกฮากกา บุรีรัมย์ คุณอาคม จิตตานุพงษ์ และตัวแทนเยาวชนฮากกาจากจังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งท่านผู้มีเกียรติและผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน

ก่อนอื่นต้องขอขอบคุณ ดร.ศิริเพ็ญ ที่ให้เกียรติผมมาเป็นประธานเปิดงานในการประชุมวันนี้ ซึ่งเป็นการดำเนินงานของสถาบันวิจัยภาษาฯ ที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 จนกระทั่งวันนี้ ก็เกือบ 2 ปีแล้ว ผมเข้าใจว่าวันนี้จะเป็นการสรุปและน่าจะมีหลายสิ่งหลายอย่างเกิดขึ้น ก่อนอื่นต้องขอขอบคุณที่ท่านดำเนินโครงการนี้ เลือกรื่องราวของฮากกามาศึกษา ทำไมไม่เป็นแต่จิว กวางตุง หรือไหหลำ อันนี้ถือว่าเป็นความกล้าหาญของ ดร.ศิริเพ็ญ ซึ่งได้เลือกเอาเรื่องราวของชาวฮากกามาศึกษา ก็ถือว่าไม่ได้มีจำนวนมากมาย แทนที่จะเลือกแต่จิว อาจจะค้นคว้าหาข้อมูลได้ง่ายกว่า การเลือกเอาภาษาของชาวฮากกามาศึกษา ค้นคว้า ผมถือว่าเป็นความโชคดีของชาวฮากกา ที่ท่าน ดร. ได้เลือกมาศึกษาวิจัย โดยขอทุนจากรัฐบาล ซึ่งผมก็ทราบว่าแต่ละครั้งที่ท่านออกไปทำงาน ใช้เงินมาก แต่ก็เชื่อว่าเงินก้อนนี้ของรัฐบาลไม่สูญเปล่า ผมเห็นผลงานเป็นลำดับเป็นขั้นเป็นตอนมาตลอด ต้องขอขอบคุณที่ท่านเลือกสมาคมฮากกานครราชสีมาเป็นแห่งแรกในการวิจัย

ท่านไปพบผม ผมก็ไม่รู้เรื่อง ผมก็ไม่ได้สนใจ แต่ว่ามีคุณพ่อเป็นคนก่อตั้งสมาคมฮากกาโคราชเป็นรุ่นแรก ๆ ตอนนี้อยู่ท่านอายุ 95 ปีแล้ว ท่านก็เป็นนายกสมาคมฮากกามา 3 ครั้ง สมัยละ 4 ปี ด้วยความที่เห็นท่านเป็นนายกสมาคมฮากกา ก็คิดว่ามีท่านแล้ว ไม่จำเป็นต้องถึงเราแล้ว ควรจะถือว่าให้โอกาสคนอื่นบ้าง แต่ว่าเมื่อถึงจุดหนึ่ง เขาก็เห็นความสำคัญของลูกหลานฮากกา ก็ได้เชิญชวนให้ผมมารับผิดชอบ เราก็ยินดี เพราะเราก็ถือว่าเป็นรุ่นที่มีอาเน่ อาไผ่ ผู้ใหญ่มาจากเมืองจีน มีความใกล้ชิด รู้ภาษาจีนบ้าง ก็เป็นความโชคดีของผม เวลาผมไปประเทศจีนก็ไม่ถูกเขาหลอก

อยากให้ชาวฮากกาของเราได้ให้ความสำคัญในการเรียนรู้ภาษา เป็นภาษาของชนเผ่าเรา อันนี้เป็นเรื่องที่ทำกรวิจัยของ ดร.ศิริเพ็ญ ผมก็ถือว่าเป็นการรวบรวมตัวอุวชนของชาวฮากกา จากที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วประเทศ ในยุคที่ท่านทำงานผมถือว่าเป็นความยากลำบาก โดยเริ่มต้นเดินจากศูนย์ แต่ด้วยความที่ท่านอยากจะทำวิจัย ก็อยากจะได้ข้อมูลชาวฮากกา ผมก็ถือว่าท่านมีความตั้งใจ มุ่งมั่นมาก ก็เลือกโคราชเป็นที่แรก เราจะทำอย่างไรให้เรื่องราวของชาวฮากกาปรากฏขึ้น ก็ได้เลือกเรื่องการทำอาหารก่อน เนื่องจากว่าเรามีสตรีฮากกาอยู่ ผมเชื่อว่าเรามีเกือบทุกแห่งที่มีชาวฮากกา แล้วก็ยังมีบางส่วนที่ยังสามารถจดจำ แล้วก็ยังทำอาหารอยู่โดยเริ่มต้นจากสตรีฮากกาที่มีการทำอาหารกัน แล้วก็มีการถ่ายทำ แล้วก็บันทึกเป็นคลิปวิดีโอมาถ่ายทอดต่อไป

เรื่องที่สองก็คือ การค้นคว้าภาษาฮากกา สำเนียงต่าง ๆ ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปจะมีซิมซั๊ก กับปิ่นซันซั๊ก อะไรก็ตามมันก็ไม่สำคัญ ที่นี้ความยากลำบากของท่าน ดร. ก็คือว่า ท่านทำโครงการในสถานการณ์ที่รุ่นคุณพ่อ คุณแม่เริ่มแก่ชรา ดังนั้นการไปหาข้อมูลมันก็ยาก สำหรับรุ่นผู้อาวุโส การจดจำ หรือว่าการให้รายละเอียดไม่แม่นยำ ที่นี้ในรุ่นที่ต่ำกว่ารุ่นนี้ อย่างรุ่นพวกเราก็คือ รู้บ้าง ไม่รู้บ้าง แต่ก็มีความโชคดี อาจจะเรียกว่าเป็นเรื่องบังเอิญก็ได้ คือทางฮากกาภาคอีสาน ได้มีการรวมตัวกันขึ้นโดยได้แนวความคิดจากการประชุมใหญ่ฮากกาทั่วประเทศ จังหวัดจันทบุรี ผมได้ร่วมงานฮากกาสัมพันธ์ภาคอีสาน เป็นครั้งแรก แล้วก็

เห็นว่าฮากกาอีสานเขารวมตัวกัน 7 สมาคม 6 จังหวัด เขาได้มีข้อตกลง พุดคุย แลกเปลี่ยนกันทุก 3 เดือน หมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ

จากการรวมตัวของฮากกาอีสานสัมพันธ์ ก็ทำให้มีการรวมตัวกันเข้มแข็ง ได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งเรามาคู่ที่ภาคกลางก็ยิ่งหลวม ๆ ทางเหนือก็ยังไม่ได้เกาะกัน เหนียวแน่น เพราะฉะนั้นฮากกาอีสานสัมพันธ์ ก็ได้ทำให้มาผนวกกับโครงการวิจัย ของ ดร.ศิริเพ็ญ มีประสิทธิผลขึ้น การพุดคุยและการผลักดันของฮากกา อีสานสัมพันธ์ เราก็คุยกันตลอดว่า อนาคตฮากกามันจะเป็นอย่างไร ต่อไปถ้าหมด รุ่นนี้ เราจะหาใครมาทำหน้าที่ หรือมาต่อ ยอด ก็บังเอิญเป็นความโชคดีของฮากกา ประเทศไทย ที่เราคูยกันเรื่องยุวฮากกา กลุ่มหนึ่ง ได้รวมตัวขึ้น ก็ต้องขอบคุณ ยุวฮากกาของเรา ถ้าเรารวมตัวกันได้ มันจะเป็นพลังที่เข้มแข็งมากในประเทศไทย

เราเชื่อว่าการรวมกันของกลุ่มยุวฮากกาของแต่ละภาค ถ้ามีความเข้มแข็ง และเกิดการรวมตัวกันของประเทศไทย มันจะมีความเข้มแข็ง 16 ยุวชนที่ไปเยี่ยม ประเทศจีน ผมเชื่อว่ากลับมาจะมีไฟติดตัว เราเสียดายว่าวันนี้ฮากกาประเทศไทย อาจจะยังไม่เห็นความสำคัญของฮากกาต่างจังหวัด เพราะฉะนั้น ถ้าฮากกา ทุก ๆ ภาคได้เกาะกลุ่มรวมกัน แล้วก็มีเป้าหมายในการพบปะ แลกเปลี่ยนกัน ทั่วประเทศ ไม่จำเป็นต้องรอ 2 ปี แล้วก็คุยกันทีหนึ่ง ถ้าเราแต่ละภาครวมกลุ่มกัน คุยกัน 3 เดือนสักหนึ่งครั้ง ผลัดกันเป็นเจ้าภาพ สิ่งที่ได้ก็คือว่าการรวบรวมความคิด แต่ละท่านมีความสามารถไม่เท่ากัน แต่เราก็สะสมสิ่งเล็กสิ่งน้อยมารวมกัน ก็จะเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่เกิดขึ้นได้

ผมมีความรู้สึกส่วนตัวว่า ฮากกาประเทศไทยที่ผ่านมา เรายังไม่ค่อย ได้รับการตอบสนองในความนึกคิดในสิ่งที่ฮากกาอื่น ๆ ที่ไม่ได้มีโอกาสในการ บริหารฮากกาประเทศไทย อาจจะเพราะเห็นว่ามันเป็นเอกเทศ แต่สมาคมฮากกา ประเทศไทย ต้องไม่ลืมว่า คำว่าประเทศไทยของท่านคือ ตัวแทนของชาวฮากกา ทั้งหมด ฮากกาต่างจังหวัดไม่มีบทบาทอะไรเลย ก็เป็นความน่าเสียดาย

วันนี้ถือเป็นความโชคดีที่เราได้นายกฮากกาประเทศไทย คนใหม่เป็นคน ลพบุรี ท่านเป็นนักเรียนเก่าปิ้ง เป็นรุ่นพี่ผม 2 ปี เรารู้ว่าท่านเป็นคนมีแนวคิด

สมัยใหม่ เมื่อท่านได้มีบทบาท มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมของฮากกา ประเทศไทย ผมเชื่อว่านี่แหละจะเป็นจุดเริ่มต้นของพวกเรา รวมทั้งโครงการของ ดร.ศิริเพ็ญ ซึ่งทำมา 2 ปี มันมีคุณค่าในการสืบทอดมากมายมหาศาลแล้วผมก็เชื่อว่าคุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้ลงทุนไป ก็จะเอามาปะติดปะต่อรวมกันเป็นหนึ่งเดียว ผมเชื่อว่าในอนาคตข้างหน้า สมาคมฮากกาประเทศไทยจะมีความเข้มแข็ง แข็งแกร่งที่มีความทัดเทียมกับชาวฮากกาทั่วโลก เพราะว่าเรามีเพชรเยอะมาก วันนี้มารอการเจียรระไน

สิ่งที่เราภาคภูมิใจมาก ๆ ก็คือ ยุวชนฮากกาในวันนี้ คุณหมอก๊วย ก็จะเน้นให้เห็นว่า ยุวฮากกาเราเกิดแล้ว ท่านได้แสดงตัวให้ชาวฮากกาเราเห็นว่า ยุวฮากกาเราเกิดแล้ว ผมคิดว่า สิ่งที่ยุวฮากกาเกิดขึ้นแล้ว ถ้าปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติมันจะช้า เพราะฉะนั้นมันจะต้องขอข้อมูลจากฮากกาประเทศไทยว่า นายกฮากกาทั่วประเทศอยู่ตรงไหน เบอร์โทรศัพท์อะไร ขอให้ท่านได้ช่วยแนะนำ หรือสนใจว่าชาวฮากกามีลูกหลานที่ไหนบ้าง ท่านก็จัดทีมพบปะ พูดคุย ที่จะบอกว่าฮากกาประเทศไทยคืออะไร ฮากกาต่างจังหวัดคืออะไร แล้วยุวฮากกาคืออะไร ถ้ายุวฮากกาเข้มแข็งกว่านี้ ประสานกับฮากกาประเทศไทย ผมเชื่อว่าเราสามารถจัดการประชุมฮากกาทั่วโลกได้

ก็ขอขอบคุณท่าน ดร. อีกครั้งหนึ่งที่ได้ให้เกียรติผมขึ้นมาแสดงความรู้สึกผมก็ได้ไต่เต้าจากหลาย ๆ ท่านว่า ผมต้องสอนภาษาฮากกา บวกกับภาษาจีนกลางให้กับคณะกรรมการของผมก่อนการประชุมเสมอ มันคือกำไรชีวิต วันหนึ่งสิ่งทีพวกเรากำลังทำ มันอาจจะยังไม่เห็นผลในวันนี้ แต่มันจะปรากฏในวันหน้า ผมก็มั่นใจในคุณภาพของยุวชนฮากกาในวันนี้ ผมก็เข้าใจว่าวันนี้ทุกคนหวังตัวเองทำงานของเราก่อน ทำกิจการของเราก่อน แต่ผมก็ยังเชื่อว่าทฤษฎีของการที่เราใช้เวลา 24 ชม. เท่ากัน มันเป็นเรื่องที่เราจะบริหารเวลาของเราอย่างไร เราจะไม่บริหารเวลาส่วนหนึ่งเข้ามาช่วยเหลือสังคมบ้างหรือ ยุวชนก็จะเป็นแรงสำคัญในการต่อยอด เป็นบุคลากรที่จะมาดูแลชาวฮากกา ดูแลลูกหลานให้ประสบผลสำเร็จ สุดท้ายนี้ขออวยพรขอให้โครงการของท่านอาจารย์ประสบผลสำเร็จ

ผมถือว่าในวันนี้เป็นสิ่งที่ทำให้เราได้มารวมตัวเป็นรูปธรรมแล้ว เราก็จะ
ได้เห็นความสำเร็จในวันข้างหน้า รวมทั้งต้องชื่นชมผลงานของยุวฮากกาที่ส่งมา
จำนวนมาก ตามที่อาจารย์ได้พูดมาว่า เป็นกิจกรรมที่เราทำแล้ว ทำให้เห็นว่า
ยุวชนทุกท่านมีความสามารถจริง ๆ

โครงการในอนาคตที่จะสืบสาน ความเป็นฮากกาเป็นอย่างไรบ้าง

คุณซุนเซน เตียวพานิชย์

ไหง เฮ้ ฮากกา หงิน (我是客家人)

สวัสดีท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน ก่อนอื่นขอกราบขอบคุณมหาวิทยาลัยมหิดล ทั้งครูบาอาจารย์ กระผมมีความดีใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสมาพูดเรื่องนิทานฮากกา แต่ก่อนอื่นต้องขอโทษนะ เพราะผมไม่ได้เป็นคนที่ศึกษาอะไรกับเขามาก พูดผิด พูดปลั่งก็ขอให้อภัยด้วย

ตั้งแต่ผมเป็นเด็ก สมัยเด็ก ๆ ถ้านับจากนี้ไป ก็ประมาณ 70 ปี มาแล้ว ได้ฟังบ่อย ๆ จากบรรพชน อาวุโส ทั้งหลาย เพราะตอนเด็ก ๆ ล้วนแล้วแต่ตามคุณแม่ คุณพ่อ คบค้ากับพวกผู้อาวุโส อายุ 10 - 11 ขวบ ผมหิวหวานเย็นขายแล้วนะ แล้วก็ได้คบค้ากับผู้อาวุโส อายุ 50 60 70 ดังนั้นผมจึงพูดภาษาฮากกาได้ และที่พูดได้นี้ผมต้องขอบคุณคุณพ่อ คุณแม่ โดยเฉพาะคุณพ่อ เวลาทานข้าว ต้องพูดฮากกา ทำให้พูดภาษาอื่นไม่รู้เรื่องเลย ไปถึงโรงเรียนก็พูดภาษาอื่นกับเขาไม่เป็น เพราะมีแต่คนแต่จิว ผมเป็นฮากกา ถูกรังแก

พอผมอายุ 13 ปี ผมก็มีความรู้สึกว่าครอบครัวลำบาก มีหลายแม่ พี่น้องมากมาย ผมก็เริ่มต้นทำธุรกิจค้าขายผ้า เช้า ทำงานโรงงานทอผ้า ก็กระตุก ออกไปซื้อสี มาต้มด้าย เหยียบด้าย ย้อมสี กลางวัน ถีบจักรยานไปส่งผ้าสำเพ็ง ตอนบ่ายตอนเย็นไปขายผ้าที่ไต้เบ๊ บางทีบางช่วงกลางคืน ต้องถีบจักรยานไปแถวคลองเตยสะพานเหลือง วันหนึ่งทำงาน 20 กว่าชั่วโมง เพราะเห็นว่าคนอื่นร่ำรวย แต่ด้วยที่ผมพูดว่า เสียว 孝 (กตัญญู) ฉิง 誠 (ซื่อสัตย์) ฉิน 勤 (ขยัน) เหยิ่น 忍 (อดทน) ยึดสัจจะ 4 ตัวนี้แหละในการดำเนินชีวิต เพื่อต่อสู้ไปข้างหน้า บุกเดี่ยวมาตลอด จึงได้คบค้ากับรุ่นหนึ่งอายุ 90 - 120 ปี รุ่นสอง 80 - 90 รุ่นสาม ก็ 80 ลงมา

ช่วง 20 ปีที่ผ่านมา เจอจังหวะเศรษฐกิจพัง ผมนั่งเลียแผลอยู่ในโรงงาน ต้องอดทน ปรับปรุงแก้ไข นี่คือการสอนของบรรพชนแค่ 4 ตัว ทำให้เรายืนหยัดได้ จนถึงทุกวันนี้ 1. เสี่ยว คือ กตัญญู รู้คุณ ใครที่เคยช่วยเรา เราลืมไม่ได้ 2. ฉิ่ง คือ ความซื่อสัตย์ ผมจึงนับถือท่านกวนอูเป็นชีวิต 3. ฉิน คือความขยันหมั่นเพียร 4. เหียน คือ ยุคนี้อายุ 40 เป็นต้นมา สารพัดปัญหา ต้องมีความอดทน จึงอยาก จะเตือนให้ ยุวฮากกา ได้รู้จักความยากลำบากที่จะต่อสู้ ต้องเรียนรู้จุดถอย ทำอะไรก็แล้วแต่ถ้าไม่มีจุดถอย ลำบากมาก ถ้าอยากจะทำอยู่ต้องเรียนรู้จุดถอย 2 - 3 ทางยิ่งดี แล้วมันจะปลอดภัย

คำขวัญคติพจน์ของชาวฮากกาเรา (ภาษาจีน) ยึดหลัก ว่า **“ยอมขายที่นา แต่ไม่ยอมสูญเสียภาษาฮากกา”** ข้อนี้พิสูจน์ได้ เมื่อ 40 กว่าปีก่อน ผมกลับไป เมืองจีน ไปถึงหมู่บ้าน ผมพูดภาษาฮากกาได้สบาย ทุกคนในหมู่บ้านตกใจ ไม่เคย มาเมืองจีนทำไมพูดภาษาฮากกาได้ ทั้ง ๆ ที่คนที่เกิดเมืองจีน แล้วมาเมืองไทย แล้วกลับไปเมืองจีนอีก พูดภาษาฮากกาผสม มีทั้งไทย ทั้งแคะ ทั้งแต้จิ๋ว ผสมกัน เขาฟังไม่รู้เรื่อง เราก็ภูมิใจ เพราะพ่อแม่สอนเรา เรารู้ถึงบุญคุณของท่าน เดินทางไปไหนทุกคนก็ต้อนรับเต็มที่ ยังไม่สูญเสียพันธุ์ ดีใจมาก ๆ เราได้เรียนรู้ ว่าบรรพชนเรา ทำไม่ถึงเก่งกาจมาก เราอยู่ประเทศไทย เรารู้ว่าบรรพชนเรา ซื่อสัตย์เป็นเบอร์หนึ่ง ประหยัดมาก ความยากลำบาก ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัดของชาวฮากกา สามารถรวบรวมจากหยาดเหงื่อ แล้วสามารถ ก่อร่างสร้างตัวจนเป็นสมาคมฮากกา ผ่านมรสุมมาตั้งเท่าไร ซึ่งเป็นสิ่งที่เรา ผ่านมา เรารู้สมัยก่อนการสื่อสารก็ไม่มี การสื่อสารลำบาก แล้วทุกคนก็ตระหนี่ ถีเหนียว ทำไมสร้างให้เราได้ เราต้องยอมรับว่าสมัยก่อนเขาसानสามัคคีแคไหน ซึ่งจะต้องเป็นแบบอย่างให้ยุวฮากกาทุกคนได้รู้ไว้ เดียวนี้เรามีระบบไอที มีทุกอย่างพร้อม สื่อสาร ทุนสำรองทุกอย่าง ทุกคนร่ำรวยกันหมดแล้ว การจะมา ก่อร่างสร้างยุวฮากกาใหม่ เป็นไปได้ง่าย ซึ่งแตกต่างจากยุคเก่า ๆ เพียงแต่ว่า อย่าอิจฉากัน ตัวนี้เป็นตัวปัญหา เรื่องแก่งแย่ง ชิงดีชิงเด่น ขอให้รู้จักถ่อมตัว แล้วอย่ามีจิตใจคับแคบ ที่คับแคบเพราะว่าอยู่เมืองจีน สาเหตุเพราะชาวฮากกาเรา

อยู่ตามขุนเขา ล้วนแล้วแต่มีเขาล้อมรอบ สมัยก่อนย้ายถิ่นฐานคนอื่นยึดครองไปหมด ถึงต้องย้ายมาอยู่ตามป่าเขา เราก็เห็นใจ ที่คับแคบเพราะเรามาได้ไกล ไม่เหมือนกับคนที่อยู่ใกล้ทะเล เช่น แต่จิว กลุ่มซัวเถา ใจกว้าง มองเห็นไกล ไม่คับแคบ ฉะนั้นกลุ่มพวกนี้จะรุดหน้าไปก่อน กล้าสู้ กล้าทำ กล้ารับผิดชอบ กล้ารวมตัวกัน แต่ชาวฮากกาที่อยู่ในขุนเขา ไม่กล้า

สิ่งหนึ่งที่พวกเราภูมิใจ ที่มีความยิ่งใหญ่มานานเป็นพัน ๆ ปี เพราะว่าชาวจีนเรามีแซ่เป็นอันดับหนึ่ง ทุกคนชื่อเปลี่ยนได้ แต่แซ่ไม่ยอมเปลี่ยน ไปถึงไหนก็ถามว่าแซ่อะไร พอรู้แซ่ ก็นับบรรพชนรุ่นที่เท่าไร ซึ่งชนชาติอื่นไม่มี นี่คือความสามารถของชาวจีน ว่าต้องเรียงลำดับแซ่ นี่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวความเป็นชาวจีนไว้ อีกข้อหนึ่งที่สำคัญมาก ๆ ก็คือตัวหนังสือ ร้อยพ่อพันแม่ พันภาษา แต่มีตัวหนังสือเป็นหนึ่งเดียว ทุกคนยึดตัวหนังสือแล้วเข้าใจ ประเทศจีนเราถึงยิ่งใหญ่ได้ทุกวันนี้ เพราะสื่อสารกันได้หมด ถ้ามประพฤติได้หมด ดังนั้น คติพจน์ของผมในชีวิต คือยึดหลัก “เสี่ยว ฉิง ฉิน เหยิ่น” ต้นไม้มีรากเหง้า น้ำมีแหล่งน้ำ รู้ที่มาของสายน้ำ มนุษย์เราต้องมีบรรพชน ต้องสืบรู้ว่าบรรพชนเราอยู่ที่ไหน ดังนั้นทุกคนจะต้องจำอยู่ในใจ กินน้ำ ต้องรำลึกถึงต้นน้ำ ว่าเรามาได้อย่างไร หรือใครเคยช่วยเรา เราต้องรำลึก

ในเมื่อหลายอย่างที่ยึดถือขึ้นมาแล้ว ชาวจีนก็จะมีคำขวัญ ประเพณีต่าง ๆ ที่ยึดถือกันมา เช่น มีศาลเจ้า มีอากง ต้องกราบไหว้ บูชาทุกสิ่งทุกอย่าง มันเป็นคำที่สอนมาทุก ๆ อย่างให้ยึดถือเอาไว้ โดยเฉพาะการจัดพิธีการต่าง ๆ มีเทศกาลเซ่งเม้ง ไหว้บรรพชน ก็เพื่อให้ลูกหลานเรียนรู้ สืบทอดเป็นประเพณี ให้รู้ว่าเรานะอย่างวันนี้ ตุงซี้ นี่คืออากาศเปลี่ยนแปลงแล้ว กลางคืนยาวกว่ากลางวัน เตรียมเสื้อผ้า ผ้าห่ม เตรียมตัวเยอะ ๆ ก็คือเตรียมพร้อม หน้าหนาวถึงแล้ว

วันนี้ผมมีนัดกับหลายคน อยากจะให้ยุวหลายคนไปเยี่ยมเยียนเขา เพราะว่าเวลาไปไม่มันร่วงลงไปเรื่อย ๆ แต่ผมมีกลุ่มคนอาวุโสหลาย ๆ ท่านยังอยากจะคบค้ากับรุ่นใหม่ โดยให้ผมเป็นตัวเชื่อม อย่างเช่นวันนี้ ดีใจที่มีอาจารย์มาจากแม่สอด เปิดร้านอาหารวางตุง มีสัญลักษณ์ของเมืองจีนอยู่ที่นั่น เป็นสิ่งที่น่าทึ่งมาก ผมดีใจมากที่ท่านมาในวันนี้

ปัจจุบันในช่วงหลังสงครามโลก เนื่องจากแผ่นดินใหญ่ ต้องเสียผล
ภายใน ถูกตะวันตกต่อต้านคอมมิวนิสต์ ไม่ยอมรับในสังคมโลก ได้หวนก็อิงกับ
ตะวันตก แต่ยังไม่อ่อนแอมาก พวกเราชาวจีนโพ้นทะเล ลำบาก ต้องพึ่งตนเอง
ทั้งหมด จะกลับประเทศบ้านเกิดตนเองก็กลับไม่ได้ จึงมีการรวมตัวกันกู้ชาติ
ก็มีกลุ่มชาวฮากกาที่รวมตัวกันก่อตั้งชมรม ก่อนที่จะเป็นสมาคมฮากกา สมัยก่อน
จะเป็นอั้งยี่ในเยาวราช ชาวฮากกาเป็นคนก่อตั้ง การก่อตั้งศาลเจ้าเล่ง เน่ย ยี่
ชาวฮากกาเป็นคนตั้ง อีกแห่งหนึ่งอยู่ที่แปดริ้ว ในช่วงหนึ่งที่ ดร.ชุนยัดเซน
มาประเทศไทย มีชาวฮากกามาต้อนรับ ออกเรียวออกแรงจัดให้ท่านมาปราศัย
หาทุนสนับสนุนประเทศจีน ที่จะก่อตั้งปฏิวัติ หลังชอยถนนวนเยาวราช ชื่อว่า
เหยน ซด ไก ก็คือ ถนนสายปราศัยของ ดร.ชุนยัดเซน ซึ่งเป็นชาวฮากกา ในเมื่อ
มีความยากลำบาก กลับบ้านก็ไม่ได้ ชาวจีนฮากกาก็เริ่มต้น “ไปถึงไหน ก็ตั้งรกราก
ที่นั่น” เพราะคิดว่าโอกาสที่จะกลับเมืองจีนยากลำบาก ดังนั้น ชาวฮากกาเรา
จึงเป็นผู้สร้างศาลเจ้า สร้างโรงเรียน มีชมรมจนเติบโตกลายเป็นสมาคม มีศาล
บรรพชนเป็นแบบอย่างชาวจีนในไทย อย่างเช่น สมัยฝรั่งล่าเมืองขึ้น ตั้งหน่วยงาน
ที่ฮ่องกง จัดจ้างแรงงานลับ คัดสรรเฉพาะชนเผ่าชาวจีนฮากกา สมัยนั้นเอาชาวจีน
ฮากกา ไปสร้างทางรถไฟให้อเมริกา เพราะอีด ออดทอน ขยัน เป็นที่หนึ่ง อย่างฝรั่งเศส
ก็ลุดจากเวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ก็เอาชาวฮากกาไปขุดเหมืองแร่ เอาของ
ที่ลำบากให้ทำ คนอื่นไม่ทำ เอาตัวไปแลกเพื่อไปทำงาน เอาเงินไปเลี้ยงครอบครัว
ที่ประเทศจีน

ฉะนั้นเราอย่าลืมอดีต เรามีทุกวันนี้เพราะชนชาติของเรา อีดจริง ๆ
ชาวจีนเราขอให้มิข้าวลงท้อง มีงาน มีเงิน ส่งเงินกลับ เลี้ยงครอบครัว นี่คือสุดยอด
ของเราชาวฮากกา ถึงจะลำบากยากเย็นเพียงใด ก็ไม่ย่อท้อ โดยมีคำพังเพยว่า
(ภาษาจีน) **“ชาวฮากกา เป็นชาวยิวตะวันออก”** ที่ทรหดอดทน ทั้งขยัน ประหยัด
เพื่อลูกหลาน เพื่อประเทศชาติ

ขอให้ชาวฮากกา อย่าลืมอดีต บรรพชนผู้กล้าหาญ กล้าเสี่ยงภัย อยู่ต่างถิ่น
ต่างภาษา กล้าบุกเบิก กล้าสร้างฐานอาชีพ กล้าคิด กล้าทำ กล้ารับผิดชอบ

จนกลายเป็นที่อิจฉาของผู้อื่นหรือคนต่างถิ่น มีความถ่อมตน นี่เป็นข้อดีของ ชาวฮากกา บรรพชนชาวฮากกาเราได้เป็นแบบอย่างแก่ชาวจีนโพ้นทะเล ได้ก่อร่าง สร้างตนเอง ได้สร้างโรงเรียน สร้างสมาคม มีโรงเรียน โรงพยาบาล ศาลเจ้า บำรุงศาสนา มีสุสานถึง 4 แห่ง ชาวฮากกาของเราพึงพากลุ่มของเราเองทั้งหมด ที่ทำมา ไม่มีรัฐบาลใครมาช่วย มาจากน้ำพักน้ำแรงของชาวฮากกาเรา ที่ก่อร่าง สร้างขึ้นมา ผมหวังว่าจะได้เห็นยุวฮากการุ่นใหม่ สายเลือดของฮากกา ดีใจอย่างยิ่ง ที่สมาคมเรามีการก่อตั้งยุวฮากกาจากทั่วประเทศ เท่าที่สัมผัสและพูดคุยมาทำให้รู้ว่า ทุกท่านมีประสบการณ์ มีความสามารถ มีความสำเร็จในหน้าที่การงาน อนาคต ของสมาคมฮากกาก็ฝากไว้กับยุวฮากกา

ตัวผมเองก็มีความฝันว่า เริ่มด้วยต่อยอด วัฒนธรรม ของชาวฮากกา เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์ของท่าน เช่น ที่พัททยา ที่สำนักงานใหญ่ ที่มาเตือนสติไว้ว่า รุ่นเก่าไม่ใช่ไม่ดี แต่การบริหารไม่ดีเท่านั้นเอง เราต้องค่อย ๆ ปรับตัว นาน ๆ เข้าเขาปรับตัว เขาก็หลีกเลี่ยงให้เอง ฉะนั้น เราต้องสร้างคนดีให้มากขึ้น เรื่องที่สอง เรื่องการศึกษา ก็อยากปรับให้ทันสมัย ไม่ใช่เอาแต่ฮากกา ไม่ให้ภายนอก เข้ามายุ่งเกี่ยว ไม่ถูก ให้เป็นไปตามสมัยนิยม เรื่องที่สาม เรื่องอาหารการกิน พื้นที่ใดที่ผมมีเหลืออยู่ ผมอยากทำเป็นศูนย์อาหารฮากกา เป็นโรงงานเก่า ผมยินดีที่จะปรับเปลี่ยน เป็นที่ให้มาชิมอาหารของฮากกามารวมอยู่จุดเดียว ความฝันของกลุ่มผู้อาวุโส ได้เตรียมสถานที่ โดยปรับสถานที่ ซาม เซียน กง ที่พัททยา เพื่อเป็นอนุสรณ์ กิจกรรมเกี่ยวกับศาสตร์และศิลป์ เรียนรู้แล้วต่อไป มีการแข่งขันกัน อยากให้ยุวฮากกามีการเรียนรู้ เราได้ริเริ่มสถานที่ พื้นที่มี 50 ไร่ ทำเป็นสถานที่ให้พัก ค่อย ๆ ปรับไป ถ้าวันหลังยุวฮากกาจะจัดกิจกรรม หรือ จัดค่าย จัดได้ จะได้มีสถานที่พัก มีที่เที่ยวได้สะดวก กิจกรรมที่ผู้สูงอายุได้ สร้างสรรค์ไว้ ก็คืออยากทำภูโหลว ไว้ให้ได้เรียนรู้ ทำให้เป็นโอท็อปของชาวฮากกา แล้วพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวในอนาคต

ดังนั้น โลกใบนี้ที่เราอยู่ทั่วสารทิศ แสงพระอาทิตย์ส่องที่ใด พื้นที่นั้น ๆ จะต้องมีชาวจีนอยู่ พื้นที่นั้น ๆ ถ้ามีชาวจีนอยู่ ก็จะต้องมีกลุ่มชนชาวฮากกาอยู่ ขอบคุณครับ

การพูดคุยในหัวข้อ “ภาษาฮากกาถิ่นต่าง ๆ ในประเทศไทย และหมู่บ้านตามแซ่”

ผู้เชี่ยวชาญ: คุณอาคม จิตตานุพงษ์
ผู้สัมภาษณ์ : ผศ.ดร. ศิริเพ็ญ อังสิทธิพนพร

ผศ.ดร. ศิริเพ็ญ อังสิทธิพนพร

สวัสดีอีกครั้งหนึ่งค่ะ เห็นไหมคะว่าเรามีรายการแน่นมาก แล้วเวลาก็ผ่านไปอย่างรวดเร็ว ช่วงนี้ก็เป็นช่วงสำคัญ เพราะว่าเรามีผู้เชี่ยวชาญทางด้านพื้นที่ภูมิภาคแล้ว ก็ภาษาฮากกาด้วย เพราะสามารถพูดได้หลายสำเนียง นี่จะเป็นความสามารถพิเศษ ซึ่งลอกเลียนแบบยาก เพราะจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม ทำให้ได้ความรู้จากผู้รู้ในพื้นที่ทางภาคใต้ ซึ่งเราก็คงทราบดีว่ามีชาวจีนอยู่เยอะ ไม่ใช่แค่ชาวฮากกา มีทั้งจีนกวางตุ้ง แต่จิว ไทหล่าเลย เตียวจะให้ท่านเล่าให้ฟังนะคะ ขอแนะนำสั้น ๆ แค่นี้ค่ะ เข้าใจว่าส่วนใหญ่รู้จักแล้ว คือ คุณอาคม จิตตานุพงษ์ ไหง่ก็รู้จักโกอาคมมาหลายปีแล้วนะคะ ก็รู้สึกเป็นกันเอง เรามาเข้าเรื่องกันเลยนะคะ ว่าทำไมถึงได้เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะพื้นที่ฮากกาด้วย แล้วก็เป็นที่โดดเด่นเฉพาะในการพาคณะฮากกาในเมืองไทยไปตามหาญาติที่เมืองจีน ขอให้เล่าสั้น ๆ นิดหนึ่งค่ะ

คุณอาคม จิตตานุพงษ์

คือผมขอเล่าประวัติตัวเองก่อน ผมเกิดในพื้นที่ภาคใต้ห่างจากปาดังเบซาร์เพียง 6 กิโลเมตรเท่านั้น หมู่บ้านนั้นชื่อว่าบ้านลูเตียม คือร้านค้ากลางทาง (ระหว่างทาง) คือตรงนั้นเป็นเมืองของฮากกาส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นผมก็ซึมซับภาษาฮากกาตั้งแต่เด็ก ๆ มา แม้กระทั่งโรงเรียนประถมที่ผมเข้าไปเรียน ตอนเด็ก ๆ ลำบาก กว่าที่จะเข้าโรงเรียนได้ก็เกือบ 10 ขวบแล้ว พอเข้าโรงเรียนปึบก็พูดภาษาไทยไม่ชัดเลย เพราะว่าที่บ้าน หรือในหมู่บ้านก็พูดฮากกาเป็นส่วนใหญ่

ในโรงเรียนจะมีกฎ ถ้าใครพูดจีน ดี 1 ที หรือจะถูกปรับ ที่โรงเรียนก็คือแอบพูดกัน ถ้าครูได้ยินจะถูกทำโทษ คือสมัยนั้นโรงเรียนจะเป็นแบบนั้น เราคลุกคลีกับคนทุกสำเนียงภาษา เราก็แยกแยะได้ว่า นี่สำเนียงที่ไหน ของผมเป็นสำเนียงใ้ปู้ คำว่ากินข้าว ซิดฟ่าน ซิดผ่อน ซิดย้อง บางคนที่เป็น หม่อยแ่ยนก็ออกสำเนียงเป็น เซ็ด หรือ ซิด

ถ้าดูตามแผนที่ คนที่อยู่ฝูยจิว อยู่ใกล้เซินเจิ้น ก็จะถูกคลุกคลีกับคนหลายสำเนียง แต่จะพูดกว้างตั้งเป็นหลัก ถึงแม้จะมีกว้างตั้งก็มีภาษาแคะอยู่ อย่างเช่น ชุนจงซาน บ้านเกิดของชุนยัดเซน ก็คืออยู่ใน จุงซานชื่อ ระหว่าง กว่างโจว ก็มีฮากกา

ตอนแรกที่อพยพ ฮากกาจะอยู่ทางเหนือ แล้วจะเข้ามาทางฮกเกี้ยน แล้วมาทางเจียงซี ครึ่งหนึ่งของมณฑลเจียงซี ก็เป็นฮากกาหมดเลย คนที่พูดภาษาฮกเกี้ยนจริง ๆ ก็คือแค่ เซี่ยเหมิน แฉวชายทะเล ข้างบนเป็นพวกฮกจิว หูโจว เป็นเมืองหลวงของฝูเจี้ยน อย่างที่บอกคนแ่ตั้งของที่นี่จะออกเสียงเป็นตึง สำเนียงฮกจิว ฮกจิวบ้านเราที่เยอะที่สุด ก็คืออยู่ที่นครศรีธรรมราช เป็นภาษาที่ฟังยากที่สุด

ฮากกาหิ่งน คือพวกเรา อพยพจากข้างบนลงมา เหมือนอย่างที่ยังบอกว่าย่าแก่มาจาก 5,000 ปี มาจากแม่น้ำฮวงโหจากด้านบนเรื่อย ๆ มา แล้วก็ย้ายมาฮ่อเห่งน ก็จะมีหลายอำเภอที่สำเนียงเพี้ยนไปอีก ข้างล่างนี้ก็มีสำเนียงอื่นอีก ในไต้หวันจะเรียกว่า สำเนียง ซื่อเซี่ยนซัก รวมใ้ปู้ หม่อยแ่ยน

คุณเมธี ธีรรัตนสถิต

ตรงนี้สำคัญนะครับ เนื่องจากว่าแบบเรียนหรือแบบสอนภาษา ส่วนใหญ่แล้วที่ไต้หวันจะมีเยอะ เพราะฉะนั้นเราอยู่สำเนียงไหน เราก็สามารถหาเอกสารจากไต้หวันได้

คุณอาคม จิตตานุพงษ์

คือคนจีนในเมืองไทย เข้าใจว่าที่นี่แต่จิวเยอะที่สุดในประเทศไทย

เพราะฉะนั้นคนแต่จิวจะเข้าใจว่า เขาเยอะมาก ยิ่งใหญ่มาก ความจริงไม่ใช่เลย คนแต่จิวมีแค่ไม่กี่จังหวัดเอง มีแค่จังหวัดแต่จิว จังหวัดชวเกา จังหวัดเก็กเอี้ย ชวบ้วย แค่นี้เอง

ขอเสริมต่อจากอาสุกแก้ว ที่เขาพูดถึงว่าคนจีน ฮากกาหิงัน อุดทอน ขยัน ในตระกูลไหนก็มีการขายลูกหมู ก็คือเอาแรงงานทาส อากุงทางแม่ไห่ง ถูกขาย ไปทางมาเลย์ หรือสิงคโปร์ อาไฝ่ก็พาลูกมาอยู่ที่ราชบุรี แม่ไห่งก็เลยเกิดที่ โปธาราม แล้วก่อนสงครามโลกก็ย้ายไปอยู่ทางใต้ คือที่รู้เพราะว่า มีแรงงานทาส ที่มีสัญญาในการทำงาน บางคนก็ล้มตายไป คงไม่ได้เจอครอบครัว

ขอลถามก่อน ทั้งหมดนี้มีคนพูยจิวไหม ที่รู้คือมีหม่อมยแ่น ทัพู เหมยโจว เป็นจังหวัดหนึ่ง มี 7 อำเภอ

ผู้เข้าร่วมประชุม

ตอนนั้น อาก้อพาไปที่เกียดหยอง ไปถึงก็ไม่เจอ เพราะบอกว่าย้ายไปแล้ว

คุณอาคม จิตตานุพงษ์

คือข้อมูลยังไม่แม่น เพราะฟังผู้ใหญ่ มาบ้านนี้ ตำบลนี้ แต่เมื่อไปถึงแล้วยังไม่ใช่ ก็เลยไม่รู้ว่ที่แท้อยู่ที่ไหน แต่รู้ว่าเซียงหวอง สำเนียงตัวเองก็ยังไม่แม่น คือหมู่บ้านทุกที่ จะมีเซียงเหมือนกัน คือ เซียงเดียว จะเป็นหมู่บ้านใหญ่ เป็นเว้ง ของใครของมัน สมัยโบราณก็จะตั้งแยกเป็นกลุ่ม กลุ่มใคร กลุ่มมัน

ฟังเกี้ยนซั๊ก คือพวกญ้อหลวทั้งหมด จะเป็นซั๊กหิงันทั้งนั้น ก็จะกึ่ง ๆ ปั้นซันซั๊กเหมือนกัน จะไม่ใช่ซิมซั๊กซะทีเดียว พูยจิวก็คือกลุ่มคนที่ย้ายมาจาก หม่อมยแ่นมาอยู่ใกล้กับกวางตุง อย่างเช่น คำว่า ไก่อ่ ทางหม่อมยแ่น เรียก เก พวกเราเรียกเก้ แต่พวกนี้มาถึงพูยจิว ก็จะเป็น ไก่อ่ แล้ว คล้ายกับไก่อ่ คือภาษาไทย ของเรามีภาษาจีนปนอยู่เยอะโดยที่เราไม่รู้ มีทั้งจิ้น กวางตุง จิ้นแคะ แต่จิว จิ้นกลางมีอยู่ในนั้นหมด

ซินหน่น ก็คือ อำเภอหนึ่งของเหมยโจว ลงมาก็คือ อื่อฝ่า ตระกูล เซียงแต้นที่อยู่ฟุงซุ่น ก็คือแยกมาจากอื่อฝ่า แต่ละคนที่อพยพไปตั้งรกรากที่ไหน

ก็จะได้สำเนียงถิ่นนั้น อย่างเช่น แต่จิวหลายบ้านเลย ผมฟังตรงเลยว่าบางคน เป็นคนแคะแน่นอน แต่ว่าอยู่ในดงแต่จิวเป็นหลายร้อยปี เป็นพันปีไป ก็เยอะ เหมือนกับคนที่ย้ายมาอยู่กวางตุ้ง แคะบางบ้านกลายเป็นกวางตุ้งไป

ผู้เข้าร่วมประชุม

ไหง เซียงแหน เคยไปตามรอยบรรพบุรุษเมื่อ 20 กว่าปีที่แล้ว ก็ยังเด็ก ๆ ไม่รู้เรื่องอะไร ก็เลยบอกให้อาปาเขียนให้หน่อยว่าอยู่ตรงไหน เขาบอกอยู่ อำเภอเกียดหยอง ตำบลหลุยบุง หมู่บ้านกือหมิงซุ่น แต่ว่าตอนนี้ไม่รู้ว่ามีอยู่ ตรงไหน

คุณอาคม จิตตานุพงษ์

เกียดหยอง จะอยู่ใกล้ ๆ แต่จิว อย่างเช่นบ้าน อ.แอน เจ้าตัวยังไม่เคยไป แต่ไหงแอบไปดูมาแล้ว หมู่บ้านเค้า เซียงหวอง ปราบกว่าเข้าไปคืออยู่ในดงแต่จิว ทั้งหมด หน้าหมู่บ้านมีแซ่ก้วยด้วย

ผศ.ดร. ศิริเพ็ญ อังสิทธิพูนพร

คือที่หน้าป้ายฮวงซุ้ย เขาเขียนว่าชื่อหมู่บ้าน ซุ้ยหลิวปู้ ตอนนั้นก็เลย บอกโกอาคม โกก็บอกว่าเขาเปลี่ยนชื่อแล้ว

คุณอาคม จิตตานุพงษ์

ประเทศจีน หมู่บ้านหลายหมู่บ้านหลังจากปฏิวัติมา เขาเปลี่ยนแปลง ชื่อใหม่ ซึ่งบางชื่อฟังแล้วไม่เพราะ เพราะว่ามันไปฟ้องเสียงที่ไม่ดี ก็จะเปลี่ยนใหม่ ให้มันดี

ก็มีประสบการณ์ที่พาเพื่อนของอาโกฉีไป เขาเป็นคนเซียงปิ่น แต่หมู่บ้านเขา ชื่อ กิม ฮัง กิมที่แปลว่าทอง ฮัง ก็คือ เว้ง ปราบกว่าถ้าพูดเป็นภาษาแคะ กิมฮัง แปลว่า โองสีทอง ไหสีทอง คำว่าไหสีทองก็คือคนจีนเอามาเก็บกระดูก เขาก็บอกว่า ฟังแล้วไม่เป็นมงคล เขาก็เลยเปลี่ยนแปลงเป็น กิมซัง แปลว่า เสียงทองไปเลย

คุณเมธี ธีรรัตนสถิต

ทราบว่าบางอำเภอขึ้นเป็นจังหวัดด้วย ใช่ไหมครับ มีการเปลี่ยนแปลงจากเคยเป็นอำเภอ ขึ้นมาเป็นจังหวัด เพราะฉะนั้นหลายคนไปหาก้อาจจะงงด้วย

คุณอาคม จิตตานุพงษ์

คือชื่อหมู่บ้านเปลี่ยนชื่อเยอะ ชื่อเก่าบางคนก็ไม่เรียกแล้ว เรียกเป็นชื่อใหม่ ขอเสริมตรงที่เป็นบันชัณขั๊ก ของเกียดหยองนะ เขาจะเรียกว่า ซี่หมุนหว่าย คืออยู่ทางฝั่งของประตูตะวันตกเยอะ เขาจะแบ่งเป็นประตูเมืองโบราณของเมืองเกียดหยอง ถ้าด้านตุงจะเป็นทางด้านแต่จิว เป็นเส้นทางที่ไปจังหวัดแต่จิวเลย ถ้าอยู่ทางตะวันตก จะเป็นแต่จิวปนแคะ เป็นบันชัณขั๊ก เรื่อย ๆ จนมาถึง ห่อผอ ก็จะไม่มีแต่จิวแล้ว แต่ถ้าลงมาข้างล่างก็จะเป็น โผวเล้ง หูวแน้น ตัวอำเภอโผวเล้ง ก็เป็นอำเภอหนึ่งของเกียดหยอง แต่ในอำเภอนี้ครึ่งหนึ่งเป็นแคะ

ช่วงนี้นะ ในไหหลำก็มีคนแคะอยู่เยอะมาก คนที่อยู่กว้างซี ช่วงนี้ก็จะเป็นคนแคะเยอะ เพราะฉะนั้นคนแคะเรามีทั่วเลย ตั้งแต่กว้างโจวทางด้านเหนือเป็นคนแคะทั้งหมดทางด้านนี้ แม้กระทั่งจังหวัดเกาจิว ก็เป็นแคะ แต่สำเนียงจะเป็นทางฟูยจิว เพราะฉะนั้นคนย่านนี้จะอพยพไปมาเลเซียเยอะมาก ถ้อยซานก็มีกว้างตุง ผสมแคะ

ผศ.ดร. ศิริเพ็ญ อังสิทธิพูนพร

คนฮากกาที่กว้างซี ก็ไม่รู้ว่าเรียกสำเนียงอะไร เคยไปถามนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยกว้างซี วันนั้นไปบรรยายเรื่องของการฟื้นฟูภาษา ก็เลยถามเขาว่าใครเป็น เค่อเจีย บ้าง ก็มีคนยกมือ แล้วก็สนใจมากเลย เสร็จแล้วก็อยากจะคุยก็คุยกันนิดหนึ่งก็คุยไม่ค่อยเข้าใจ

คุณอาคม จิตตานุพงษ์

ส่วนมากทางด้านตะวันตก สำเนียงเขาจะออกไปทางฟูยจิว แล้วที่นี้ยังมีคนฮากกาไปอยู่อีกที่หนึ่งก็คือ ฉิงตู ของเสฉวน อยู่กลางประเทศเลย

ปรากฏว่าถ้ามไปถามมา บรรพบุรุษทุกคนอพยพมาจากหม้อยแย้งทั้งนั้น จากเหมยเซียนขึ้นไป เมื่อ 300 - 400 ปีที่แล้ว คือ ถิ่นนั้นเรียกว่า เลื้อใต้ ล้อคใต้ จะเป็นซึกหังนั้งนั้นเลย เพราะว่าไหงมีเพื่อนเป็นซึกหังนั้งมาจากเฉิงตูเยอะ บางคนก็ฟังง่าย บางคนก็ฟังยาก เพราะเขาเพี้ยนไปทางสำเนียง ซื่อชวน

คุณวิวัฒน์ โรจนาวรณ

ที่บุรีรัมย์จะมีคนโกจิ๋ว อยู่ 2 - 3 ครอบครัว คือพวกไหง

คุณอาคม จิตตานุพงษ์

โกจิ๋วก็ซึกหังนั้งนี้แหละ

ผู้เข้าร่วมประชุม

สมัยเตี้ยไหง ย้าแล้วว่า ไหง หม้อยแย้ง เดียวนี้เขาทำไมเปลี่ยนเป็นเหมยโจว

คุณอาคม จิตตานุพงษ์

หม้อยแย้ง ก็คือ อำเภอหม้อยแย้ง ก็คือขึ้นกับจังหวัดเหมยโจว คำว่าแย้งแปลว่า อำเภอ เพราะฉะนั้นก็ยังอยู่ บ้านเราก็เหมือนกับอำเภอเมือง ชื่อเดียวกับจังหวัด ไท่ปู้ก็ขึ้นกับเหมยโจว

การรวมเขตการปกครองสมัยใหม่ มันก็เปลี่ยนแปลงมาเยอะแล้ว ซึ่งเดิมที่ไท่ปู้ กับฟงซุ่น ก็เป็นอำเภอของแต้จิ๋ว สมัยโบราณมีการบริหารของแต้จิ๋วก่อนแล้วแบ่งเขตกันใหม่

หล่อฟงปัก ในเอ๋มวี เป็นคนหม้อยแย้ง เขาเกิดยุคเดียวกับพระเจ้าตากของเรา ในยุคนั้นประเทศไทยเรามีพระเจ้าตากเป็นคนจีน ปกครองประเทศไทยแล้วที่นี้ หล่อฟงปักคนนี้ เขาก็ตั้งตัวเป็นกษัตริย์องค์หนึ่งของบอร์เนียว จะอยู่อินโดนีเซีย ขึ้นกับหมู่เกาะกลันตันตอนเหนือ อยู่ข้างล่างของซาราวัค เขาตั้งอาณาจักรเป็นซึกหังนั้ง ปกครองอยู่ 5 รุ่น 100 กว่าปี แล้วก็มาเสียที่ตอนที่ตั้งขึ้นมาปกครอง

หลังจากที่อินโดนีเซียเป็นเอกราช กลุ่มจีนกลุ่มนี้ก็ไม่ได้ตั้งตนมาเอาดินแดนคืน ก็เลยโดนอินโดนีเซียยึดครอง

ถ้าคนไปเที่ยวเซินเจิ้น นี่เป็นดินแดนของคนฮากกานะ ภาษาพูดก็คือ ฟุยจิ่วฟาน อย่างเช่นสนามบินเปาอัน ชักหิ้งนั่นนั้น ขอเสริมจากอากาศก็ว่า ฮากกาเราถูกขายไปทั่วโลก ฮากกาเราไปอยู่ในอเมริกาได้เยอะมาก ผมมีเพื่อน เป็นชาวจาไมก้า แต่หน้าตาเขาไม่ได้เป็นชาวฮากกาเลย เขาเป็นลูกผสม ภาษา และที่เขาพูดก็คือฟุยจิ่ว เขาเกิดในจาไมก้า แต่ทุกวันนี้ย้ายไปอยู่โตรอนโตนะ ถิ่นนั้นทั้งหมดเป็นชักหิ้งทั้งหมดเลย แล้วคนฮากกาเราเป็นใหญ่เป็นโตในลาติน อเมริกาเยอะ

ผู้เข้าร่วมประชุม

เราเป็นรุ่นเยาว์นะ เพราะว่า เราเพิ่งจะรู้เรื่องฮากกาในช่วงที่มีการวิจัย ฮากกา ไม่ก็ปีเอง ผมยังเป็นเด็กฮากกาอยู่นะ แล้วที่นี้มีอยู่คำถามหนึ่ง คำว่า ไห่ เขาบอกว่า มันไม่มีในพจนานุกรมจีน แต่จริง ๆ แล้วที่ประเทศจีน เขาก็มีพิพิธภัณฑ์ ฮากกา เขาก็ใช้ไห่ตัวนี้อยู่ คำว่าไม่มีในพจนานุกรมก็คงจะหมายถึงว่าในช่วงราชวงศ์ชิงลงมา แต่ถ้าก่อนราชวงศ์ชิงขึ้นไป ตัวไห่ ต้องมีแน่นอน เพราะว่า ในช่วงราชวงศ์ถัง กับ ราชวงศ์ซ่ง ภาษาฮากกาก็คือภาษาราชการ เป็นภาษาที่ใช้กันทั่วประเทศ

คุณอาคม จิตตานุพงษ์

ที่สัมผัสมานะ ยุวฮากกาของเรา หลายคนยังใช้คำผิดเลย จะหึ่ง หรือ ไห่ ไห่ คือตัวเรา หึ่งคือเธอ ก็ คือเขา

ผศ.ดร. ศิริเพ็ญ อังสิทธิพนพร

ที่จริง ไห่ชอบมากเลย เพราะว่าคำสรรพนามที่ใช้แทนตัวเองของไทย สำหรับผู้หญิงมันใช้ยากมาก คือไม่รู้ว่าจะใช้ฉัน ใช้ดิฉัน ใช้หนู แต่ว่าถ้าใช้ไห่ มันเหมือนกับภาษาอังกฤษที่ใช้ I กับ You แค่นี้ มันง่ายค่ะ

ก็ต้องขอขอบคุณท่านวิทยากรท่านนี้ คือไม่ต้องเป็นนักวิชาการ ไม่ต้องเป็นนักภาษาศาสตร์ ไหงยังเรียกเขาว่าอาจารย์ เพราะว่าจากประสบการณ์และความสนใจส่วนตัว เขาก็ค้นคว้าหาคำตอบเอง หรือไม่ก็ไปหาผู้รู้ แล้วก็มีคำจำกัดความที่ยอดเยี่ยมมาก

คุณวิวัฒน์ โรจนาวรรณ

ขอเวลาสั้น ๆ นะครับ ผมเสนอตัวขึ้นมาบอกกล่าวในที่นี้ว่าการจะศึกษาฮากกามันต้องใช้เวลา โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ ผมเป็นคนรุ่นเก่าอายุ 70 ปี แต่เราสนใจฮากกาแค่ไม่เกิน 20 ปี ถอยหลัง 20 ปีไป เราไม่รู้จักฮากกาเลย ผมมารู้จักฮากกาเพราะหนังสือ ถ้าไม่มีหนังสือผมจะไม่รู้เรื่องฮากกา ผมนึกถึงชุมชนปัญญาของคนอยู่ที่บนกระดาศ เพราะพวกเขาถือ ไอทีต่าง ๆ มันก็เอาข้อมูลไปจากกระดาศ แต่คนสมัยนี้ไม่ค่อยซื้อหนังสือกัน เพราะว่ามันแพง ต้นทุนในการทำหนังสือแพงมาก กระดาศมีราคาแพงกว่านักเขียน นักเขียนเขียนหนังสือเล่มหนึ่งได้แค่ 10 เปอร์เซ็นต์ของราคาปก ทั้งหมดอยู่ที่การจัดการนะครับ

ผมคิดว่าเราต้องศึกษาเรื่องฮากกาจากการอ่าน ผมแนะนำให้อ่านจากหนังสือ คนเขียนเรื่องฮากกาในเมืองไทยมีไม่เยอะ แต่คนรู้เรื่องฮากกาเยอะมาก ผมก็พยายามฝึกจากการเขียนของอาจารย์วรศักดิ์ “คือฮากกา คือจีนแคะ” ในเมืองไทยจะถือว่าหนังสือเล่มนี้คือต้นแบบ ชักจูงคนฮากกา เข้าไปรู้จักฮากกา แต่ผมเชื่อเลยคนอ่านไปประมาณครึ่งเล่มจะเบื่อมาก เพราะไปพูดถึงการอพยพจากเหนือลงใต้ 4 - 5 ระลอก อ่านแล้วเบื่อ แต่ผมว่าสิ่งที่คนยังไม่เบื่อจะเป็นเรื่องอาหาร เรื่องศิลปะ กับโบราณวัตถุในเชิงเที่ยว

ผมคิดอยู่ตลอดเวลาทำอย่างไร จะทำให้คนอ่านหนังสือเรื่องฮากกาเยอะขึ้น นอกจากอาจารย์วรศักดิ์แล้วยังมีอีกสองเล่ม จากการผลิตของอาโกชำนาญ ผมคิดว่าทำไมเราไม่เขียนเรื่องฮากกาแบบง่าย ๆ อธิบายทีละคำ

ไหงเข้าไปในเพจชุมชนฮากกา ผมขออนุญาตแอดมินว่าต่อไปนี่ผมจะเขียน “ฮากกาทีละคำ” ผมถือโอกาสตรงนี้บอกทุกท่านว่า นับจากนี้ไปผมจะเขียนคำฮากกาทีละคำ ผมเริ่มต้นด้วยการให้ความรู้สั้น ๆ ด้วยกระดาศสั้น ๆ A4

ให้ความรู้คำว่าจีนแคะ ต่อมาก็จินฮากกา เพื่อให้ทุกคนได้รู้จักฮากกาถ่าย ๆ สั้น ๆ
1 หน้ากระดาษ A4 แต่ผมสามารถทำได้หรือไม่ ก็ติดตามอ่านนะครับ

ผมถือโอกาสมานำเข้าไปในเพจฮากกา แล้วก็เปิดเข้าไปใน
ความคิดเห็น แต่จะมีประจำ ทำไปเรื่อย ๆ มีประมาณ 30 - 40 บท แล้วก็
รวมเป็นเล่ม ขอเชิญทุกท่านติดตามอ่าน แล้วก็วิจารณ์ได้ แต่หวังว่าคนรุ่นใหม่
ทำให้รู้จักคนฮากกามากขึ้น

มีคำหนึ่งที่ผมประทับใจมาก สหายในป่าเขาจัดงานรำลึก มันเป็นละครเวที
เขาตั้งชื่อแล้วผมชอบมาก “สายลมเปลี่ยนทิศแล้ว แต่ดวงจิตไม่เคยเปลี่ยนเลย”
เพราะฉะนั้นไม่ว่าเราจะเป็นฮากการุ่นเก่าหรือรุ่นใหม่ ดวงจิตที่รักในความเป็น
ชาติพันธุ์ฮากกา ก็ไม่เปลี่ยนเหมือนกัน

ก่อนจบการประชุมในวันนี้ (22 กุมภาพันธ์ 2561) ขอ 3 คำ ขอให้ใต้ใจ
ความที่สุด ขอแค่สามคำเพื่อที่จะบอกว่าเรารู้สึกอย่างไรกับวันนี้ เริ่มจากคนแรก
จนถึงคนสุดท้าย

สุดปลื้มใจ

ประทับใจ

วันที่แสนดี

เรารักกัน

ดีใจสุด ๆ

มีความสุข

ไม่มาแล้วจะเสียใจ

เดินหน้าต่อ

ฮากกามีพลัง

อินจริง ๆ

อยากมาอีก

ใจเดียวกัน

เราฮากหงั้น
เราญาตักัน
ประสานใจ
ภาคภูมิใจ
ด้วยสำนึก
แมวสีอะไรก็ได้ ขอให้จับหนูได้ก็แล้วกัน
ไม่ลืมกัน
เมื่อไหร่จะมาอีก
ทำต่อเนือง
รักฮากกา
สุดเบอร์เลย
ซักกาหงั้น
เราพี่น้องกัน
เจอกันที่เมืองจันฯ